

**Heinolan
kaupunki**

Laaja hyvinvointikertomus 2021–2025



Kaupunginjohtajan johtoryhmä

4.3.2025

Sisällysluettelo

1.	HYVINVOINTIKERTOMUS 2021–2025	2
2.	TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS	4
3.	HYVINVOINNIN KASVUN 2030 STRATEGISET MITTARIT JA TEA-VIISARI	7
4.	TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET	11
5.	MAAHANMUUTTO JA KOTOUTUMINEN	13
6.	NELJÄ HEINOLAISTEN HYVINVOINTIA KUVAAVAA TEEMAA	16
6.1	<i>Toimiva ja turvallinen ympäristö sekä avunsaanti.....</i>	17
6.1.1	<i>Toimiva ja turvallinen ympäristö.....</i>	19
6.1.2	<i>Avunsaanti.....</i>	24
6.2	<i>Mielen hyvinvointi, fyysinen terveys ja ehkäisevä työ.....</i>	26
6.2.1	<i>Mielen hyvinvointi.....</i>	27
6.2.2	<i>Fyysinen terveys ja liikkuminen.....</i>	32
6.2.3	<i>Ravitseminen.....</i>	36
6.2.4	<i>Koululaisten uni.....</i>	37
6.2.5	<i>Turvallisuus lähisuhteissa ja koulukiusaaminen.....</i>	38
6.2.6	<i>Päihteet, riippuvuudet ja ehkäisevä työ.....</i>	40
6.3	<i>Osallisuuden kokemus sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.....</i>	44
6.3.2	<i>Vaikuttamistoimielimet.....</i>	47
6.3.3	<i>Kolmas sektori hyvinvoinnin edistäjänä.....</i>	49
6.4	<i>Työllisyys ja työttömyys.....</i>	51
6.4.1	<i>Työllistymistä edistävät palvelut.....</i>	54
7	HYVINVOINTITIEDO JA TIEDOLLA JOHTAMINEN	57
8	HYTE-TYÖN RAKENTEET JA RAPORTOINTI	58
8.1	<i>Rakenteet.....</i>	58
8.2	<i>Raportointi</i>	62
9	KAUDEN 2021–2025 ONNISTUMISET JA EVÄSTYKSET TULEVAAN.....	64
10	INDIKAATTOREITA	67
10.1	<i>Yleiset indikaattorit.....</i>	67
10.2	<i>Lapset ja nuoret</i>	71
10.3	<i>Aikuiset ja ikääntyneet.....</i>	80



1. HYVINVOINTIKERTOMUS 2021–2025

Kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä (Terveydenhuoltolaki 2010/1326, Kuntalaki 2015/410) ja siitä on raportoitava vuosittain. Valtuustokauden lopussa laaditaan laaja hyvinvointikertomus, joka

- kuvaa tiiviisti kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä
- sekä hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteitä kunnassa.

Heinolan laajassa hyvinvointikertomuksessa 2021–2025 kuvataan yllä olevia tehtäviä suhteessa valtuustokauden aikaiseen hyvinvointisuunnitelmaan, huomioiden myös kaupungin strategia.

TAVOITTEET JA MITTARIT

HYVINVOINNIN KASVU

- » Hyvinvointi lisääntyy (hyvinvointi-indeksi, HYTE-kerroin)
- » Toimiva arki (asukkaan hyvinvointikokemus -kysely)
- » Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola (CO₂-päästöt, kestävän kasvun indeksi)

UUDISTUVA TYÖ JA ASUMINEN

- » Muuttovoiton vahvistaminen (työikäisten nettomuutto)
- » Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä (työpaikkojen määrä, elinvoimaindeksi)
- » Monipaikkainen Heinola (yöpymiset, matkailun tulo- ja työllisyys selvitys, asukaskokemuskysely)

VAHVA KAUPUNKIYHTEISÖ

- » Laadukas päätöksenteko (valtuuston ja johtoryhmien päätöksenteon itsearviointi)
- » Osallisuuden vahvistaminen (asukaskokemuskysely)
- » Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen (työtyytyväisyys, esihenkilöarvioinnit)

KESTÄVÄ TALOUS

- » Velkamäärän vähentäminen (konsernin velat ja vastuut per asukas)
- » Käyttötalouden tasapaino (vuosikate/investoinnit, toimintakate)
- » Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit (vipuvaikutus, investointilaskelmat)

Kuva: Heinolan kaupungin Hyvä kasvaa Heinolassa strategia 2030 tavoitteet ja mittarit. Kaupungin arvot ovat välittäminen, uudistuminen ja tuloksellisuus.



Hyvinvointityöryhmän ja toimialojen kesken laadittu Heinolan hyvinvointisuunnitelma 2021–2025 pohjautuu seuraaviin maakunnallisiin suunnitelmiin ja ohjelmiin, eikä käytössä ole erillissuunnitelmia;

- Päijät-Hämeen alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022–2025
- Ikäihmisten hyvinvointiohjelma 2022–2025
- Päijät-Hämeen ravitsemusterveyden edistämisen suunnitelma 2021–2025
- Päijät-Hämeen ehkäisevän työn suunnitelma 2022–2025
- Päijät-Hämeen maahanmuutto-ohjelma 2021–2025

Näiden lisäksi hyvinvointisuunnitelmassa on otettu huomioon edellisen hyvinvointikertomuksen hyvinvointitietoa, maakunnallisten suunnitelmien hyte-kärjet/teemat, kaupunkiorganisaation tavoitteita ja strategisia otteita sekä 3.sektorin toimijoiden, kuten Jyränkölä ja Heinolan seurakunta, toiminnan painopisteitä.



Kuva: Heinolan hyvinvointisuunnitelmassa 2021–2025 neljä teemaa ja niiden alla 19 osatavoitetta

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tehdään kaikilla kunnan sektoreilla laaja-alaisesti ja poikkihallinnollisesti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyö ja toimivat rakenteet ovat olennainen osa hyvinvoinnin edistämisen työtä ja siinä onnistumista. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet kuvataan luvussa kahdeksan.

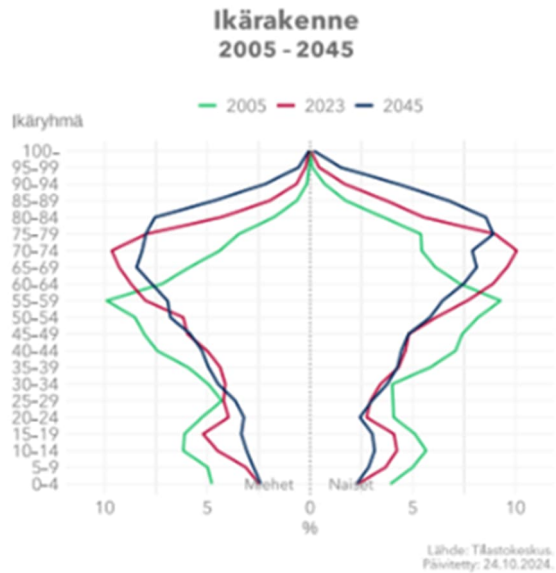
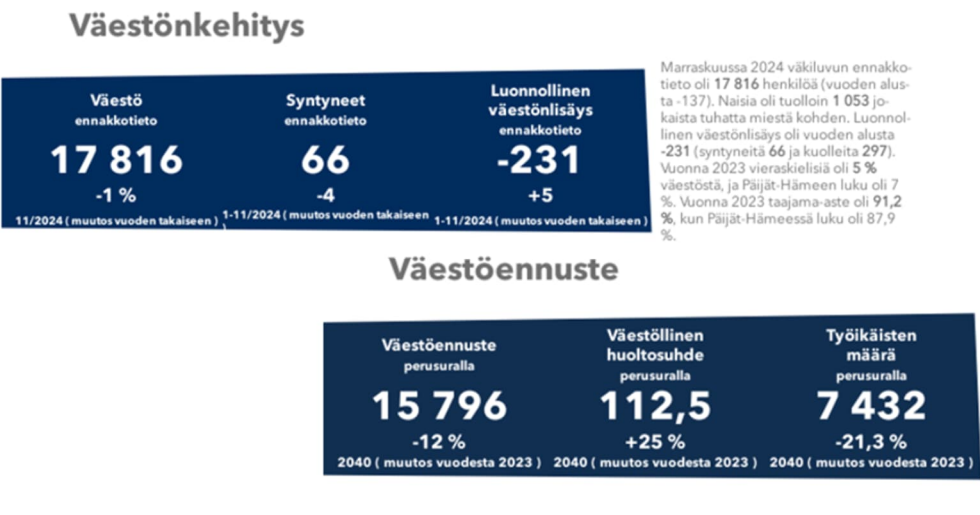
Laaja hyvinvointikertomus 2021–2025 on laadittu yhteistyössä hyvinvointityöryhmän ja toimialojen kesken ja sen työstämisessä on hyödynnetty erilaisia työryhmiä ja työntekijöitä tiedon tuottamisessa ja prosessoinnissa, niin kaupunkiorganisaation kuin kolmannen sektorin sisältä. Laaja hyvinvointikertomus käsitellään lautakunnissa, kaupunginhallituksessa ja valtuustossa kevään 2025 aikana.



2. TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS

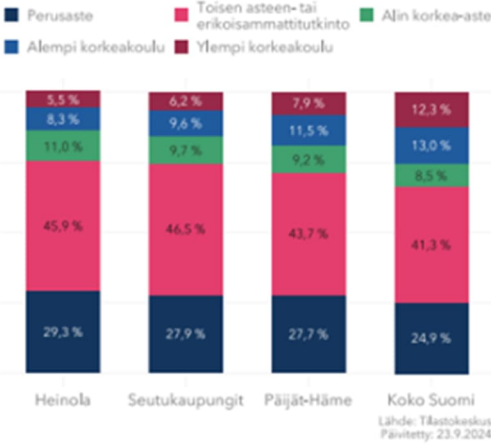
Heinolan kaupunki hyödyntää MDI Kuntakortti -palvelua, jonka avulla Heinolan kaupungin tilannekuvatietoja saadaan valmiina visualisoituna pakettina. Kuntakortti on MDI Public Oy:n ja Robonomist Oy:n kunnille tiedolla

johtamisen tueksi tarjoama palvelu. Hyvinvointikertomukseen on otettu tärkeimpiä nostoja kuntakortista ja kokonaisuudessaan kortti on luettavissa verkkosivuilla. [Kuntakortti Heinola](#)

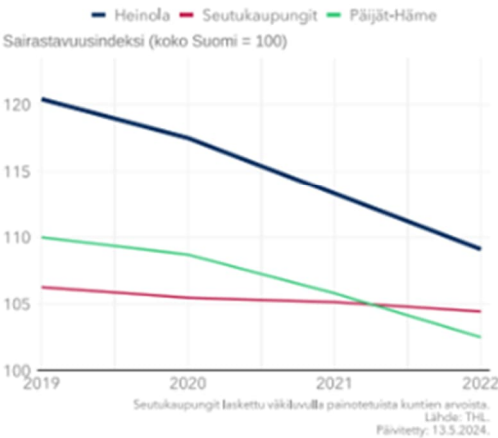


Pieni kaupunki, iso mahdollisuus

Väestö koulutusasteen mukaan
2023



Sairastavuusindeksi
2019 - 2022



Työmarkkinat

Avoimet työpaikat kuukauden lopussa	Työttömät työnhakijat	Työttömyyden virta yli 3kk työttömyyteen
27	1 133	58,3 %
-76,3 %	+15,3 %	+10,6 %-yks.
11/2024 (muutos vuoden takaiseen)	11/2024 (muutos vuoden takaiseen)	11/2024 (muutos vuoden takaiseen)

Marraskuussa 2024 Heinolassa uusia avoimia työpaikkoja oli 25, ja määrä laski 77,5 % vuoden takaiseen verran. Päijät-Hämeessä vastaava luku oli 562, ja luku laski 36 %. Tuolloin aktiivointiaste oli 21,8 % ja alle 25-vuotiailla 22,8 %, kun koko Päijät-Hämeen aktiivointiaste oli 24,5 % ja alle 25-vuotiailla 25,8 %. Tuolloin ulkomaalaisia työttömiä työnhakijoita oli 76, ja määrä kasvoi 13,4 % vuoden takaiseen verran. Päijät-Hämeen luku oli 1 291, ja määrä kasvoi 18,9 %.

Työllisyys

Työttömien osuus työvoimasta	Työllisyysaste 20-64 vuotiaat	Taloudellinen huoltosuhte
15,2 %	70,4	186,5
+1 %-yks.	-0,1 %-yks.	+0,6 %
11/2024 (kuukausimuutos)	9/2024 (kuukausimuutos)	2023 (vuosimuutos)

Vuonna 2023 Heinolassa oli 6 076 työpaikkaa, ja luku laski 2,1 % edellisvuoteen nähden. Nuorisotyöttömyyden aste oli samana vuonna 13,5 %. Yhtäjaksoisesti 12 kk tai pidempään työttömänä olleita oli marraskuussa 2024 6 %. Laaja työttömyysaste, joka kattaa työttömät ja palveluiden piirissä olevat yhteenlaskettuna on tuolloin 19,4 %.

Kuntatalous: Kuntotesti

Kunnan talousluku veroprosentteina	Kunnan talousluvun sijoitus koko maassa	Erityisen kuntajakoselvityksen kriteereistä täyttyy
4,33	48 / 293	0 / 6
+0,97	+36	0
2023 (vuosimuutos)	2023 (vuosimuutos)	2023 (vuosimuutos)

Heinolan talousluvun sijoitus oli vuonna 2023 Suomessa 48 / 293 ja sijoittuu talousluvulla tarkasteltuna kuntien 1. neljännekseen. Talousluku oli samana vuonna 4,3, mikä kuvaa tuloveroprosentteiksi muutettuna kunnan vuotuisen laskennallisen rahavirran suhteessa muihin kuntiin. Erityisen kuntajakoselvityksen kuudesta kriteeristä täyttyi samana vuonna Heinolassa 0 (Päijät-Hämeen keskiarvo 0,2).



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Demografinen (tai väestöllinen) huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15–64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai

eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on. Heinolan väestörakenne on huoltosuhtevertailussa huolestuttava korkea.

Huoltosuhde, (id:761)	demografinen				
	2019	2020	2021	2022	2023
Koko maa	61,4	61,9	62,4	62,3	61,9
Päijät-Häme	69,9	70,9	71,7	71,9	71,8
Hamina	74	74,7	76,4	76,7	77,2
Heinola	82,8	85,6	87,6	88,5	90

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025

Kunnan yleinen pientuloisuusaste on vuoden 2023 tilastossa 15,7, joka on pysynyt liki ennallaan vuoteen 2022 verraten. Maakunnassa vuoden 2023 tilastoissa pientuloisuusaste on 15,4 ja koko maan 13,4.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneissa alle 25-vuotiaiden määrä on laskenut vuodesta 2021, muissa ikäryhmissä määrät ovat ennallaan. Myös perustoimeentulotukea saaneiden määrät ovat pysyneet ennallaan tai laskeneet hieman kaikkien ikäryhmien kohdalla.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022	2023
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä info ind. 1275	Koko maa	yhteensä	3,5	3,2	2,9	2,8
	Päijät-Häme		5,1	5,1	4,2	4,3
	Heinola		5,1	3,8	2,3	2,5
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä info ind. 234	Koko maa		2,8	2,7	2,5	2,4
	Päijät-Häme		3,7	3,7	3,5	3,4
	Heinola		2,9	2,7	2,7	2,4
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä info ind. 3558	Koko maa		0,1	0,1	0,1	0,1
	Päijät-Häme		0,1	0,1	0,1	0,1
	Heinola			0,1		
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä info ind. 5097	Koko maa		3,0	2,9	2,6	2,6
	Päijät-Häme		3,8	3,6	3,3	3,3
	Heinola		2,9	2,7	2,0	2,0



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Täyttä kansaneläkettä saavien osuus on pysynyt viime vuodet liki ennallaan. Vuoden 2023 tilastoissa Heinolassa täyttä kansaneläkettä sai 1 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Maakunnassa luku oli 1.3 % ja koko maassa 1.7 %. Täyttä kansaneläkettä saavien osuus

kertoo pientuloisuudesta, koska sen saajia ovat vähän tai ei laisinkaan ansieläkettä saavat.

Vuoden 2024 tilastot eivät ole vielä käytettävissä.

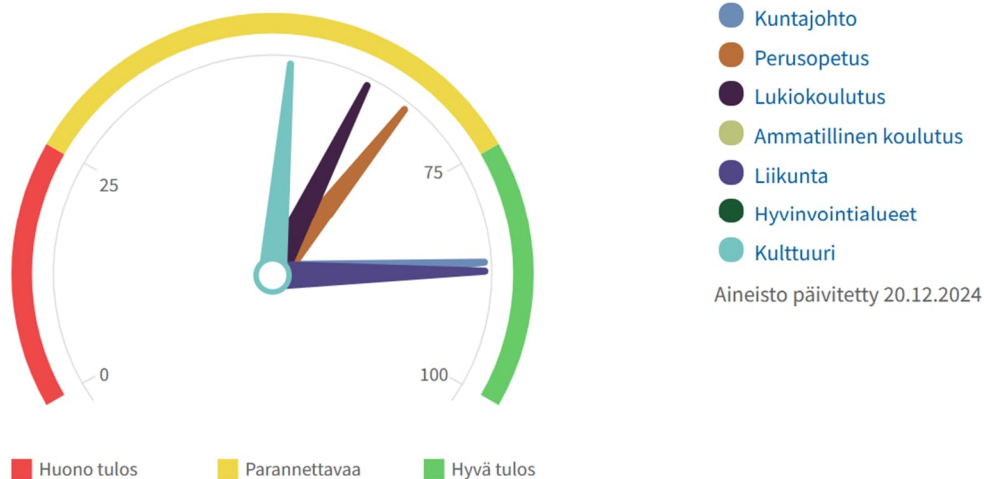
3. HYVINVOINNIN KASVUN 2030 STRATEGISET MITTARIT JA TEA-VIISARI

TEA-viisari

Valtakunnallisesti kuntien terveydenedistämisen aktiivisuutta seurataan TEA-viisarin avulla. TEA-viisari on suunnittelua ja johtamista tukeva työkalu kunnille, kouluille ja alueille. Sitä käytetään osana kunnan toiminnan ja talouden suunnittelua, toteutusta ja arviointia.

TEA-viisaria varten tehtyjen kyselyiden perusteella Heinolan kaikkien sektorien yhteistulos on maan keskiarvon kanssa samalla tasolla. Selvästi koko maata paremmat tulokset saadaan liikunnasta.

Kaikki sektorit : Heinola 2024



Pieni kaupunki, iso mahdollisuus

Pisteet	Heinola	Koko maa
Kaikki sektorit	70	70
Kuntajohto	86	83
Perusopetus	66	64
Lukiokoulutus	61	65
Ammatillinen koulutus	..	64
Liikunta	87	69
Hyvinvointialueet	..	59
Kulttuuri	52	72

Tarkemmat tulokset ja pisteiden muodostumiseen vaikuttavat tekijät löytyvät osoitteesta teaviisari.fi tai suoraan alla olevasta linkistä.

[TEAviisari - Terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmä](#)

HYTE-kerroin

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin toimii kannustimena, jossa kuntien saaman valtionosuuden määrä perustuu osaksi kuntien tekemään hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön. HYTE-kerroin mahdollistaa vertailun kaikkien Suomen kuntien

kesken. Mittari ei ole absoluuttinen vaan siihen vaikuttavat muiden kuntien tulokset. HYTE-kertoimen perusteella Heinola sai vuonna 2024 valtionosuuden lisäosaa 372 500 €, joka oli 7100 € edellisvuotta enemmän. Asukaskohtainen HYTE-kerroin on 20,1 €.



Vuonna 2024 Heinolan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin oli 67/100 ja laski 4 pistettä edellisvuoteen nähden (kuntien heikoin arvo oli 34 pistettä ja paras 77 pistettä). Tällä pistemäärällä Heinolan saamien HYTE-eurojen kokonaismäärä oli 372 500 euroa, ja määrä kasvoi 7 100 euroa edellisvuoteen nähden. Lisäosan suuruus määräytyy tulosindikaattoreista, joiden keskiarvo oli 44/100 ja prosessi-indikaattoreista, joiden keskiarvo oli 90/100.



Pieni kaupunki, iso mahdollisuus

HYTE-kerroin muodostuu alla olevista prosessi- ja tulosindikaattoreista. Prosessi-indikaattorit mittaavat nykytilannetta ja tulosindikaattorit muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä.

Tulosindikaattorit
2022 - 2024

	Arvo	Skaalattu arvo (0-100)	Muutos (skaalattu)
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, %	9,5	59	5
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, %	9,5	47	5
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi 8. ja 9. luokan oppilaista, %	33,3	41	0
Ylipaino 8. ja 9. luokan oppilaista, %	25,4	40	0
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, %	2,4	35	-14
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä, määrä	183,0	39	-23

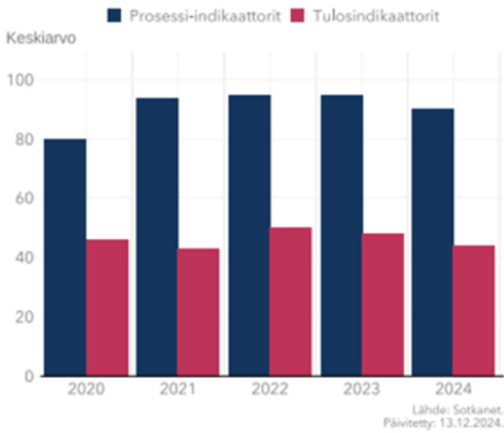
Lähde: Soskanet.
Päivitetty: 13.12.2024.

Prosessi-indikaattorit
2023 - 2024

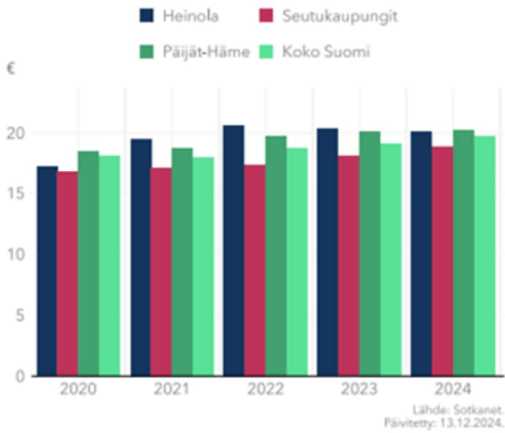
	Arvo	Muutos
Kuntalaisten elintapojen raportointi	100	0
Asiakasraadi ja foorumit	100	0
Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kuvaavat mittarit	100	0
Hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	100	0
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijuus	100	0
Kouluympäristön ja -yhteisön tarkastus	100	0
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden raportointi	100	0
Vaikutusten ennakoarviointi (EVA)	100	0
Kohdennetut liikumisryhmät lapsille ja nuorille	100	0
Liikunnan edistämisen poikkihallinnollinen työryhmä	100	0
Seurojen, yhdistysten ja kunnan yhteiskokous	100	0
Kunta madaltaa kulttuurin osallistumisen kynnystä	100	0
Oppilaiden poissaolot	90	0
Liikuntavälitunnit	65	0
Kouluuokailusuositus	0	-61

Lähde: Soskanet.
Päivitetty: 16.12.2024.

Prosessi- ja tulosindikaattoreiden kehitys
2020 - 2024



Hyte-kerroin asukasta kohden
2020 - 2024



Heinolan hyvinvointi-indeksi

Heinolan hyvinvointi-indeksin rakentaminen lähti tarpeesta seurata strategian vaikuttavuutta pidemmällä aikavälillä. Indeksillä pyritään mittaamaan kehityksen suuntaa. Hyvinvointi-indeksi kehitettiin ja otettiin käyttöön keväällä 2021.

Hyvinvointityöryhmässä on valittu indikaattorit, jotka peilaavat tavoitteisiin ja yhdessä verkostojen kanssa on mietitty indikaattoreiden painoarvot. Hyvinvointialueuudistus 2023 siirsi osan valittujen indikaattoreiden vastuista ja päätöksistä pois kaupunkiorganisaatiosta ja tämän vuoksi hyvinvointi-indeksi päivitettiin 2024 indikaattoreiden määrän ja painoarvojen osalta vastaamaan paremmin nykyisiä tarpeita.

INDIKAATTORIT	PAINOTUS indeksissä	2020	2021	2022	2023
Alkoholin myynti/l asukas (18 v. täyttänyt)	14 %	12,50	12,60	11,80	11,80
Kotona asuvat 75-v täyttäneet (%)	4 %	91,90 %	92,80 %	93,40 %	94,00 %
Kotihälytykset Heinolassa (määrä/ v., poliisin tilasto)	14 %	381	301	304	243
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat (% ikäryhmästä)	14 %	2,4 %	2,6 %	2,4 %	2,3 %
Harrastemalliin osallistuminen (% peruskoululaisista)	8 %	36,70 %	29,71 %	37,00 %	47,30 %
Kirjastokäynnit (käynnit / asukas/ v.)	8 %	11	6,9	8,1	8,8
Liikuntaneuvontaan osallistuminen (käynnit/ asukas/ v.)	8 %	1,78	2,24	0,70	1,69
Yhteydenotot etsivään nuorisotyöhön (määrä/ v.)	4 %	120	92	93	107
Työttömien aktivointiaste	8 %	18,40 %	22,30 %	24,50 %	24,10 %
Liikuntapaikkojen ja ulkoilualueiden hoito (summaind.)	4 %	3,55	3,68	3,54	3,75
Koulukiusattuna väh. 1x/ vko, 8.-9. lk oppilaista	14 %	9 %	6,3 %	7 %	12,5 %
Indeksi	yht. 100 %	100	71,4	46,9	142,3

Hyvinvointi-indeksissä on vuoden 2020 asetettuun 100 % lähtötasoon nähtävissä koronavuosien 2021 ja 2022 matalat tulokset, joista on uusimmissa vuoden 2023 tuloksissa noustu tasolle 142,3 %. Suurin positiivinen muutos nähdään harrastemalliin osallistuvien määrässä,

kotihälytysten määrän vähenemisessä ja liikuntaneuvonnan kävijämäärissä. Yhteydenotot etsivä nuorisotyöhön ovat lisääntyneet, mikä toisaalta kertoo nuorten hädän lisääntymisessä mutta toisaalta myös saavutettavuudesta. Vuoden 2024 tilastot eivät vielä ole käytettävissä.



4. TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET

Hyvinvointialueuudistus

1.1.2023 alkaen sosiaali- ja terveystalvet siirtyivät Heinolan kaupungilta Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle. Tämän uudistuksen valmistelu vaati merkittäviä resursseja ja työn uudeleerjärjestelyjä kaupunkiorganisaatiossa. Yhteistyön muodot vaativat edelleen päivittämistä sitä mukaa, kun sosiaali- ja terveystalveluiden kenttä muuttuu. Osaa kaupunkilaisista on muutos huolestuttanut erityisesti talveluiden saatavuuden osalta, ja

tiedotusta sote-talveluista on pidetty osittain puutteellisena. Haastavaa on ollut myös ymmärtää, että vastuu ja päätösvalta sosiaali- ja terveystalveluista on siirtynyt hyvinvointialueelle kaupunkiorganisaation sijaan. HYTEtyön kannalta maakunnan hyvinvointisuunnitelmien yhteneväiset painopistealueet/teemat varmistavat osaltaan, että työtä tehdään yhdessä ja samaan suuntaan edeten.

TE24-uudistus

TE24-uudistukseen liittyvät muutokset on kuvattu luvussa 6.4.



Koronan vaikutus hyvinvointiin

Pahimmista koronavuosista on toivuttu ainakin osallistumisaktiivisuuden perusteella. Yhteiskunnan avauttua alkuun oli havaittavissa laskua etenkin ikääntyneiden osallistumisaktiivisuudessa mutta nyt ryhmiin ja tapahtumiin osallistutaan taas entiseen tapaan, esimerkkeinä tästä liikuntaryhmät- ja tapahtumat sekä mm. ikäihmisten kulttuuripolku. Koronapandemian pitkäaikaisvaikutuksista on vielä niukalti tietoa saatavilla.

Sosiaalialan osaamiskeskus Verson 2024 teettämässä käytäntötutkimuksessa tarkasteltiin koronapandemian vaikutuksia haavoittuvassa asemassa olevien päijäthämäläisten hyvinvointiin. Tulosten perusteella koronapandemialla koettiin olleen vaikutuksia niin mielenterveyteen, palveluiden saatavuuteen, sosiaalisten kontaktien määrään kuin ja niiden laatuun. Toisaalta yli puolet vastaajista ei kokenut vaikutuksia olleen lainkaan.

Maailmanpolitiikan vaikutukset heinolalaisten hyvinvointiin

Ukrainan sodan ja Venäjälle asetettujen talouspakotteiden myötä polttoaine- ja energiakustannukset ovat nousseet, mikä on lisännyt inflaatiota ja heikentänyt suomalaisten ostovoimaa. Tämä on vaikuttanut kotitalouksien arkeen ja kulutustottumuksiin. Diakoniatyön puolella on havaittu avuntarpeen lisääntyminen erityisesti pienituloisissa lapsiperheissä. Sodan

ja poliittisen tilanteen aiheuttama epävarmuus on lisännyt yleistä huolta tulevaisuudesta ja heijastunut myös mielenterveyteen. Erityisesti nuoret ja lapset ovat herkkiä kokemaan ahdistusta ja pelkoa tilanteen vuoksi mutta myös aikuisväestössä Heinolassa huoli näkyy esimerkiksi väestönsuojien sijaintia koskevinä kysymyksinä.



5. MAAHANMUUTTO JA KOTOUTUMINEN

Maahanmuuttokoordinaattorin terveiset:

Kotoutumistyöllä on Heinolassa pitkät perinteet ja vuosien saatossa on rakennettu toimiva ja laajasti eri toimialoja kattava kotoutumisen työn malli. Kolmen kunnan yhteisen maahanmuuttokoordinaattorin lisäksi kaupungilla on työskennellyt maaliskuusta 2023 lähtien kotoutumisohjaaja. Työparityöskentely on toiminut sujuvasti ja työlle on pystytty asettamaan entistä selkeämmät roolit: jatkossakin kotoutumisohjaaja toimii

linkkinä asiakkaisiin ja heidän arkeensa, kun taas maahanmuuttokoordinaattori huolehtii kotoutumisen laajemmasta koordinaatiosta. Resurssien lisäämisellä on saatu lisättyä työn vaikuttavuutta koko Päijät-Hämeen alueella, asiakasryhmän parempaa tavoitettavuutta sekä tietoa kotoutumisesta eri verkostoille. Heinolan kotoutumisen mallia on hyödynnetty myös muualla ja sen maine työn onnistumisesta on kiirinyt jo pitkälle.

Ulkomaan kansalaiset, % väestöstä

info ind. 3074 Sukupuoli: Yhteensä



Kaupungin kotoutumispalvelut palvelevat kaikkia vieraskielisiä heinolalaisia tarvittaessa. Lisäksi tarjotaan konsultaatioapua muille toimijoille ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. Kotoutumiseen on liittynyt myös vahvasti maakunnallinen yhteistyö sekä lukuisat eri maahanmuuttotyön verkostot ja alueellinen kehitys. Heinola on ollut osaltaan mukana myös hyvien väestösuhteiden edistämisessä ETNO:n (etnisten suhteiden neuvotelukunnan) työn kautta.

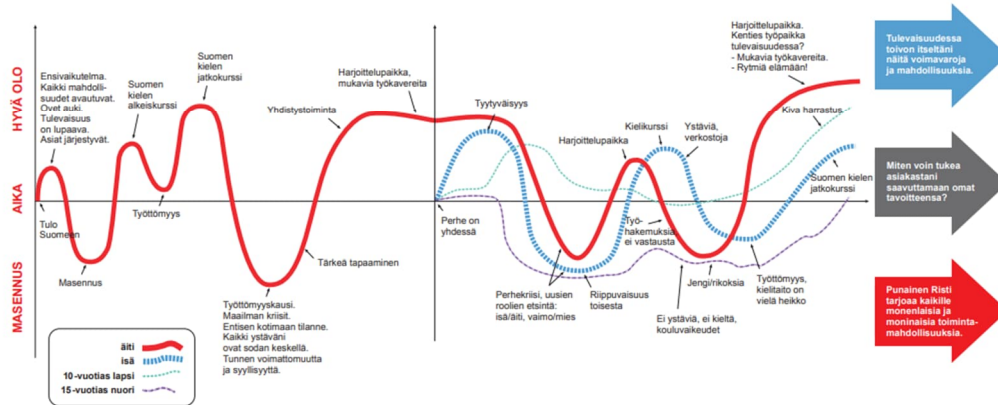
Kotoutumispalvelujen suurena tavoitteena ja ohjenuorana on muistaa kotoutumisen kaksisuuntaisuus: kotoutuminen on kiinni sekä maahanmuuttaneesta itsestään, mutta myös yhteiskunnan vastaanottavuudesta. Integroimalla kunnan palvelut kaikille saavutettaviksi, osallistumisen keinoja lisäämällä, tiedon levittämällä sekä tiiviillä, matalan kynnyksen yhteydenpidolla, olemme osaltamme olleet varmistamassa kotoutumisen onnistumista.



Kotoutumiskaari

Kotoutuminen on prosessi

Punainen Risti 



Heinolassa valttikorttina ovat olleet verkostojen tuttuus ja laajuus; samaan aikaan tunnumme toisemme hyvin ja asiakkaan ohjaus sekä tiedonvaihto on näin ollen helpompaa, mutta toisaalta voimme tarjota palveluita monipuolisesti. Heinolassa kotoutumistyötä kunnan omien palvelujen lisäksi ovat olleet edistämässä lukuisat eri tahot, kuten Jyränkölän Setlementti ja erityisesti sen järjestämä kotoutumiskoulutus, hyvinvointialueen maahanmuuttopalvelut, Migri, ELY-keskus ja muut viranomaiset, seurakunta ja 3. sektorin järjestöt. Paikallisten toimijoiden kanssa olemme järjestäneet erilaisia tapahtumia ja infotilaisuuksia yhdessä.

Kotoutumistyötä ovat parin viime vuoden aikana muokanneet useat suuret muutokset: ensin hyvinvointialueen perustaminen, joka lisäsi kunnan tehtäviä erityisesti asiakastyössä, ja nyt

viimeisimpänä Kotolaki sekä TE25-uudistukset. Myös Ukrainan konflikti sekä Alipin (nykyinen International Lahti) sopimuksesta irtaantuminen toivat työhön omat mausteensa. Uusi kotoutumislaki astui voimaan 1.1.2025, mutta siihen liittyvää kotoutumistyön suunnittelua on Heinolassa tehty jo pitkään. Lakimuutos toi mukanaan paljon uusia vastuita kunnille: mm. yhteiskuntaorientaation ja kotoutumiskoulutuksen järjestämisen, kotoutumisohjelman laadinnan ja monialaisten kotoutumissuunnitelmien tekemiset asiakkaille yhdessä uuden työllisyysalueen kanssa. Heinola, Hollola ja Orimattila laativat kuntien yhteisen kotoutumisohjelman, joka astui voimaan vuoden 2025 alusta. Se sisältää kuvauksen kunnan maahanmuuttajaprofiilista, kunnan kotoutumispalveluista, kotoutumisen yhteistyökumppaneista ja verkostoista,

PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

arvioinnista ja resursseista. Kotoutuskoulutus kilpailutettiin vuoden 2024 lopussa ja sen järjestämistä Heinolassa jatkaa edelleen Jyränkölän Setlementti. Paikallinen kotoutuskoulutus on ollut Heinolalle valttikortti, sillä se on lisännyt huomattavasti paikkakunnalle integroitumista ja halukkuutta asettua kuntaan. Jyränkölän Setlementti on ottanut vastuulleen myös yhteiskuntaorientaation toteuttamisen, jolta Heinolan kaupunki ostaa palvelua.

Päijät-Hämeen työllisyysalue aloitti toimintansa 1.1.2025 ja maahanmuuttokoordinaattori on ollut mukana suunnittelemassa alueen vieraskielisten palveluita yhdessä työllisyysalueen kanssa. Yhteistyön malleja vielä rakennetaan, mutta esimerkiksi uusien asiakkaiden kotoutumissuunnitelmat laadimme jatkossa yhdessä. Tarkoituksena on laajentaa yhteistyötä käsittämään myös kaupungin omat työllisyyspalvelut. Pohdittavaksi jääkin, miten voisimme hyödyntää

esim. työpajoja, työkokeiluja ja työharjoitteluita osana maahanmuuttaneiden työllisyyden ja kielen oppimisen edistämiseksi.

On ollut hienoa seurata, kuinka kotoutuminen ja kansainvälistyminen ovat saaneet ”pontta alleen” sekä nostettu mm. kaupungin yhdeksi strategiseksi tavoitteeksi. Tämän edistämien vaatii kaupungin sisällä tiivistä yhteistyötä ja ennen kaikkea oikeaa asennetta. Kansainvälisen osaamisen hyödyntäminen ja lisääminen, yritys yhteistyö ja tiedon levittäminen eri saatavilla olevista palveluista ja tukimuodoista eivät ole yksin kotoutumispalvelujen ratkaistavana, vaan vaatii poikkihallinnollista ja monialaista osaamista. Kotoutumispalvelujen toiveena tulevaisuudelle onkin Heinola, jossa kotoutuminen nähdään kaikkien yhteisenä asiana. Kotoutumiseen osallistuvat sekä koti että koulu, varhaiskasvatus, työpaikat, harrastukset, puiston penkit ja bussipysäkit. Yhdessä voimme tehdä paljon hyvää.



6. NELJÄ HEINOLAISTEN HYVINVOINTIA KUVAAVAA TEEMAA

Hyvinvointisuunnitelman teemojen, tavoitteiden ja toimenpiteiden pohjalta on noussut neljä hyvinvointia kuvaavaa teemaa.

- Toimiva ja turvallinen ympäristö sekä avunsaanti
- Mielen hyvinvointi, fyysinen terveys ja ennalta ehkäisevä työ
- Osallisuuden kokemus sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet
- Työllisyys ja työttömyys



6.1 Toimiva ja turvallinen ympäristö sekä avunsaanti

TOIMIVA JA TURVALLINEN YMPÄRISTÖ SEKÄ AVUNSAANTI

- Heinola koetaan kyselyiden perusteella turvallisesti paikaksi asua (Kuntien asukaskokemus 2024 -kysely, maakunnallinen hyvinvointikysely, Heinolan ikäihmisten hyvinvointikysely, 87-89% vastanneista)
- Poliisin tilastoissa omaisuusrikoksia ja varkauksia lukuun ottamatta rikosmäärät nousussa
- Palveluiden koetaan olevan lähellä mutta niiden säilyminen huolettaa kaupunkilaisia
- Opetus-, koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluissa panostus monitoimitiloihin ja ehjään kasvun ja oppimisen polun rakentamiseen
- Hyvinvointialueuudistus 2023 oli merkittävä uudistus palveluissa. Jonkin verran haasteita ollut kaupunkilaisilla palveluiden ja organisaatiotasolla vastinparien ja yhteistyömuotojen löytämisessä
- Palveluiden digitalisoituminen; ikäihmisistä n. 30% ei käytä lainkaan nettiä, myös muissa ikäryhmissä on digitaidottomuutta. Tarvetta myös muuta kautta tulevaan viestintään.

NOSTOJA TOIMENPITEISTÄ

- Lukuisat kunnostus- ja parannustyöt esim. Siltakatu, Sukurantie, kävelyteiden luiskat. Näillä vaikutettu myös esteettömyyteen
- Perusopetuksessa yhteisöllinen opiskeluhoitotyö on vakiintunut pysyväksi ja systemaattiseksi käytännöksi
- Tuki liikeyhteisöiden hankintaan 65 vuotta täyttäneille
- Penkkihanke (kiinteät värikoodatut penkit)
- Tietoa tarjonneet tapahtumat; Turvallinen koti, kaatumisten ehkäisy, kouluterveyskyselyn tuloksilta, lähisuhdeturvallisuudelta, digiturvallisuustapahtumat jne.
- Kotouttamistyö
- Ikäihmisten hyvinvointiohjaajan säännölliset päivystykset
- Perhekohtainen työ, Olkkari-illat ja vertaisryhmät
- Diakoniatyö
- Kämnenen ruokajakelu
- Digituki
- Someturvan käyttöönotto
- Somekampis

ONNISTUMISET

- Arjen tukea on ollut saatavilla mm. digituen, palveluohjauksen, vapaaehtoistyön käyntien, perhekohtaisen työn, diakoniatyön ja kototyön osalta. Hytetyön hyvä resurssointi on mahdollistanut palvelumuotojen kehittämistä.
- Konkreettiset toimenpiteet esim. liikenneturvallisuuden parantaminen ja perheiden tukimuotojen kehittäminen
- Uudet toimivat oppimisympäristöt

KEHITETTÄVÄÄ

- Vanhemmuuden tukea on tarjolla mutta kohtaako oikeat ihmiset
- Valtakunnalliset nuorten ilmiöt (päihteet, jengityminen) näkyvät myös Heinolassa.
- Kaupungin ikärakenne haastaa palveluita
- Valtion rahoituksen (kunnat, hva, 3.sektori) väheneminen haastaa toimijoita, sosiaaliturvan leikkaukset näkyvät heikommassa osassa olevien arjessa



”Miellyttävä kaupunki asua. Luonto, palvelut lähellä”



Turvallisuus tilastoina

Kaupunkilaiset kokevat Heinolan turvalliseksi. Taloustutkimus Oy:n toteuttaman Kuntien asukaskokemus 2024-tutkimuksen mukaan parhaat tulokset Heinola saa viihtyisästä asuin- ja elinympäristöstä sekä turvallisuudentunteesta. Ikäihmisten hyvinvointikyselyssä 2023 Heinolan koki turvalliseksi paikaksi asua ja elää 89 % vastaajista. Myös maakunnallisessa hyvinvointikyselyssä 2024 keskisuurien kuntien (Heinola, Hollola, Orimattila) tuloksissa asuinympäristöön oli tyytyväisiä 88 % vastaajista ja turvalliseksi olonsa tunsu 87 % vastaajista.

Poliisin tilastojen mukaan omaisuusrikoksia ja varkauksia lukuun ottamatta rikosmäärät ovat nousussa. Rikosten trendit ovat yhdenmukaiset koko Päijät-Hämeen tilastoon, mutta maakuntaan verraten rikosmäärien prosentuaaliset muutokset vuodesta 2023 vuoteen 2024 ovat olleet Heinolassa suurempia.

POLIISIN TILASTOT 2022-2024	2022	2023	2024
Liikenne rikokset yhteensä	930	937	1122
Rattijuopumukset yhteensä	65	117	113
Omaisuusrikokset yhteensä	632	662	510
Luvatta tunkeutuen varkaudet yhteensä	95	110	59
Väkivaltarikokset yhteensä	84	105	119
Pahoinpitelyrikokset yhteensä	84	105	115
Seksuaalirikokset yhteensä	18	19	28
Huumausainerikokset yhteensä	40	83	87
Kotihälytys määrä yhteensä	304	243	319

Vahingoissa vammautuneet ja kuolleet *

Sattumisvuosi ▼	Vahinkojen lkm	Vammautuneiden lkm	Kuolleiden lkm
2023	324	82	0
2022	349	86	.
2021	319	73	0

Liikennevakuutuksesta korvattujen vahinkojen tilasto ei sisällä kaikkia tieliikenteessä loukkaantuneita ja kuolleita. Vammautuneeksi lasketaan lievimmillään henkilö, jolle on korvattu vammojen tarkistuskäynnistä syntyneitä kuluja. Taulukon arvo on korvattu pisteellä, jos havaintoja on 1–4 kappaletta.



Liikennevahinkojen ja niissä vammautuneiden määrä on viimeisimmässä vuoden 2023 tilastossa laskenut hieman edellisestä vuodesta. Liikennevahingoissa menehtyneitä ei vuonna 2023 ollut Heinolassa.

Pelastustoimen tehtävät Heinola				2021	2022	2023	2024
Rakennuspalo				13	11	10	7
Rakennuspalovaara				15	12	19	19
Maastopalo				4	17	4	8
Liikennevälinepalo				9	19	18	15
Muu tulipalo				14	8	10	5
Liikenneonnettomuus				82	103	70	56
Öljyvahinko				22	15	11	15
Vaarallisten aineiden onnettomuus				2	1	3	3
Sortuma/sortumavaara				0	1	0	1
Ensivastetehtävä				131	158	160	76
Ihmisen pelastaminen				12	8	12	15
Eläimen pelastaminen				13	7	9	9
Vahingontorjuntatehtävä				63	41	65	58
Avunantotehtävä				37	44	7	5
Virka-aputehtävä				4	4	31	41

6.1.1 Toimiva ja turvallinen ympäristö

Heinolassa on panostettu asuinympäristön viihtyisyyteen ja turvallisuuteen tämän valtuustokauden aikana mm. uusimalla ja kunnostamalla teitä sekä parantamalla jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden turvallisuutta. Kaupunginosailtojen yhteydessä tehtyjen kaupunginosakävelyiden ja keskusta-alueen esteettömyyskävelyiden perusteella on tehty parannuksia.



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS



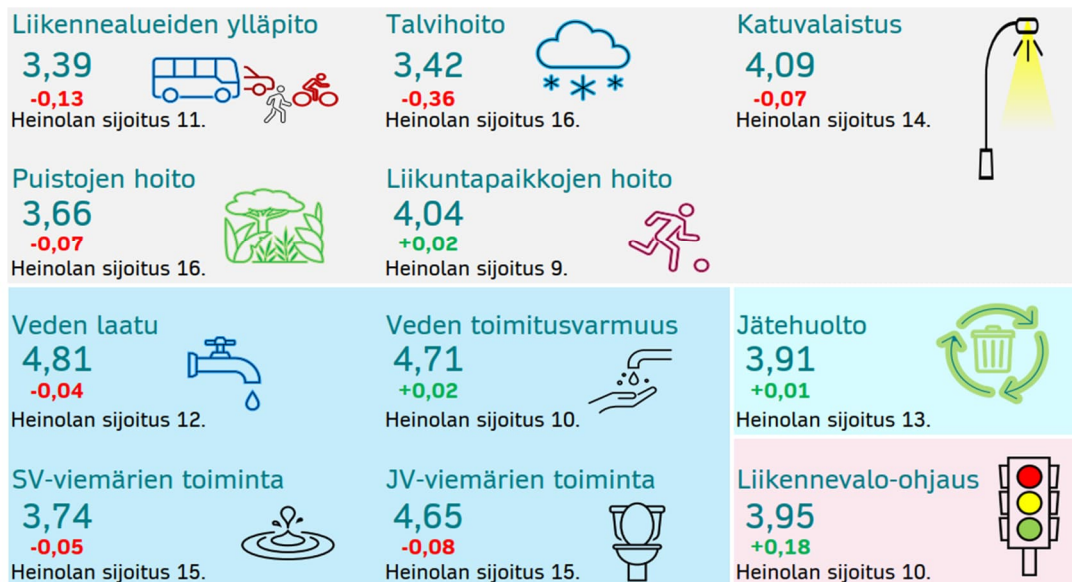
Kiitosta on tullut vuoden 2023 penkkihankkeen osalta, jonka tuloksena lisättiin kiinteät värikoodatut penkit pääkävelyväylille mm. Mustikkahakaan, Jyränkoon ja Tommolaan turvallista liikkumista tukemaan. Liikkumista on tuettu myös mm. palvelutaksi kulkusen maksuttomalla kokeilujaksolla ja 65 vuotta täyttäneiden kien liukueste-etuisuudella.

YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT 2024

FCG Finnish Consulting Group Oy

Heinola - mittareiden tulokset

Mittarin arvo, muutos edellisestä kerrasta ja sijoitus kuntien joukossa (kuntia 28).



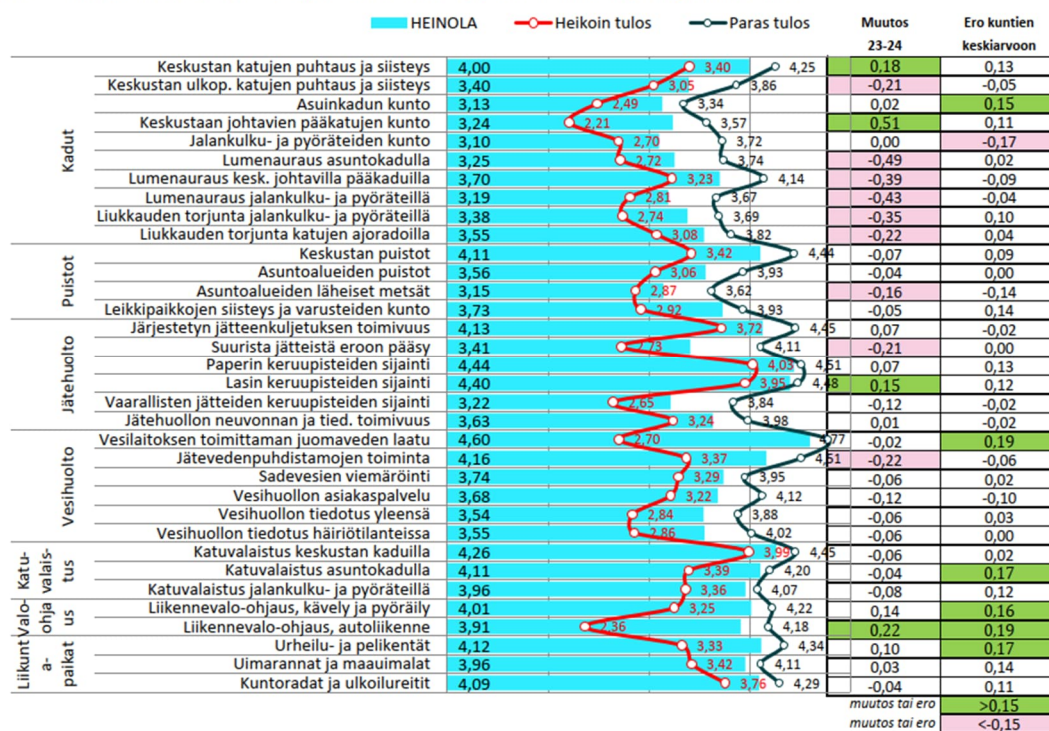
FCG:n toteuttamissa yhdyskuntatekniset palvelut kyselytutkimuksissa Heinolan katujen talvihoito on aina ollut huippuluokkaa, mutta muutosohjelman mukaiset säästötoimenpiteet vaikuttivat talvikunnossapitoon. Vuoden 2024 kyselyssä



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

katujen aurauksen ja liukkauden torjunnan tason arvioitiin laskeneen. Kuitenkin keskusta- ja johtavien pääkatujen kunnon arvioitiin kohentuneen. Parannusta edellisvuoteen vastaajat näkivät myös keskusta-alueen siisteyden, liikennevalo-ohjauksen, lasinkeräyspaikkojen sijainnin ja liikuntapaikkojen kohdalla.

Kuvio 2a. Heinolan tulos vuonna 2024, muutos edellisestä ja vertailukuntien paras ja heikoin tulos.



Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot ikääntyneillä vaihtelevat vuositasona jonkin verran, Heinolassa hoitojaksojen määrä on kuitenkin merkittävästi maakunnan ja koko maan tason alapuolella. Suurin osa lonkkamurtumiin johtavista kaatumisista ja putoamisista tapahtuu kuitenkin kotona tai laitoksissa.

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä [Info 3959](#)

Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
Koko maa	yhteensä	360,6	347,3	332,3
Päijät-Häme		353,3	311,7	319,7
Heinola		297,3	268,2	274,4



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Ikäihmisten hyvinvointikyselyn 2023 avointen vastausten perusteella arjen sujuvuuteen vaikuttavien palveluiden koetaan olevan lähellä. Viimeisimmän, vuoden 2023 tilaston mukaan enintään 500 m etäisyydellä päivittäistavarakaupasta asuu 40,5 % 75 vuotta täyttäneistä heinolalaisista.

Lasten ja nuorten arjen ympäristöt

Heinolaan on viimeisen neljän vuoden aikana valmistunut monitoimirakennuksia kuten Sinilähde-talo, Kailas-talo ja Heinolan lukio. Näissä monitoimitaloissa toimivat saman katon alla useat toimijat, kuten varhaiskasvatus ja koulu tai nuorisopalvelut ja lukiokoulutus. Oppimisympäristöt on suunniteltu muuntojoustaviksi, mukautuen oppijan tarpeisiin, aktiivisuuteen ja oppimistyyliin.



Vuonna 2023 varhaiskasvatukseen osallistui 447 lasta ja osallistumisaste oli 78,0 %. Vuonna 2022 luvut olivat 456 ja 75,9 %. 2021 varhaiskasvatukseen osallistui 468 lasta ja osallistumisprosentti oli 72,6. Arjen tuen kannalta varhaiskasvatuksessa on esim. vuonna 2024 toteutettu pedagogisen tuen puut, hankittu PIKI-tunnetaitomateriaalit ja otettu käyttöön erityisopettajan varhaisen tuen konsultaatiomalli.



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS



Heinolassa vuonna 2023 enintään kahden kilometrin etäisyydellä ala-asteesta asuvien osuus kaikista ala-asteikäisistä (7–12 v) oli 86.8 %. Peruskouluasteen erityiskoulut eivät ole mukana saavutettavuuslaskennoissa.

Opetus-, koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluissa on panostettu ehjän kasvun ja oppimisen polun rakentamiseen lapsen tai nuoren siirtymävaiheissa, kuten varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, kouluasteelta toiselle ja 2. asteen opintoihin. Tiedottaminen ja tiedonsiirto näissä vaiheissa on keskeistä.

Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus [Info 5309](#)

Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023	2024
Koko maa	yhteensä	80	80	91	91
Päijät-Häme		73	73	96	96
Heinola		100	100	100	100

Kunta tarkastaa kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin kolmen vuoden välein. Tarkastus todennetaan tarkastusraportilla

Nuorisopalveluissa henkilötyövuosissa Heinola on hieman maan keskitason yläpuolella. Palveluiden saatavuus toteutui 2023 tilastojen perusteella ohjaamoja ja kansainvälistä nuorisotyötä lukuun ottamatta. Ohjaamo toiminta on käynnistynyt helmikuussa 2025 ja myös nuorisovaihdon kanssa on aktivoiduttu. Tukea nuorille on tarjolla hyvin mutta myös nuorten kohdalla hankalimmin tavoitetaan niitä, jotka hyötyisivät tuesta eniten.



Digiturvallisuus ja digituki

Yhteiskunnan tekemä digiloikka haastaa heikommassa asemassa olevia ja suurta osaa ikääntyneistä. Heinolan ikäihmisten hyvinvointikyselyn mukaan hieman yli 30 % ikääntyneistä ei käytä nettiä lainkaan. Valtakunnalliset tulokset ovat samansuuntaiset.

Netinkäyttöön liittyy erilaisia turvallisuushaasteita, jotka korostuvat etenkin iäkkäiden ja lasten sekä nuorten kohdalla. Digiapua on ollut saatavilla Jyränkölän vapaaehtoisten digihelppareiden tarjoamana, Mediapajalla ja kaupunginkirjastossa yhteensä

kolmena päivänä viikossa. Kirjaston osalta digituki on ollut tauolla syksyn 2024, mutta jatkuu taas keväällä 2025.

Vuoden 2024 aikana kaupungin sosiaalisessa mediassa on ollut somekampanja, joka on tarjonnut huoltajille tietoa ja työkaluja lasten ruutuaikaan ja digiturvallisuuteen liittyen. Kaupunkilaisille on tarjottu myös useita digi- ja someturvallisuuteen liittyviä tapahtumia huomioiden eri kohderyhmät, esim. koululaiset, huoltajat, maahanmuuttajat ja ikääntyneet.

6.1.2 Avunsaanti

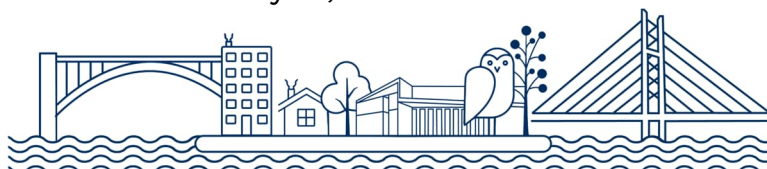
Palveluohjauksellista työtä on tehty eri toimipisteissä ja useamman toimijan taholta. Esimerkkeinä mm. Sujuvan arjen perhekohtainen työ ja palveluohjaus alle kouluikäisille ja alakouluikäisille, kotouttamisohjaajan työ, ikäihmisten hyvinvointiohjaajan neuvontapäivystykset, etsivä nuorisotyö, Jyränkölän Tuttiksen vapaaehtoistyön välitys ja palveluohjaus sekä seurakunnan diakoniatyö. Toimiva palvelukokonaisuus varmistetaan yhteistyöllä ja organisaatioiden tarve resurssiviisaaseen toimintaan luo lisäpainetta vuoropuheluun jatkossakin. Heinolan kaupungin, Jyränkölän ja Heinolan seurakunnan yhteistyö on koko ajan ollut tiivistä ja toimivaa. Suunnittelua ja työtä tehdään yhdessä hyvinvointityöryhmän lisäksi esimerkiksi kotouttamistyön,

vapaaehtoistyön, ehkäisevän työn ja ikäihmisten työn osalta.

Mahdolliset perheiden taloudelliset ja työllistymisen haasteet sekä pienituloisuus vaikuttavat vahvasti myös hyvinvointiin. Seurakunnan diakoniatyö on merkityksellisessä asemassa heikommassa osassa olevien tukemisessa. Lisäksi seurakunta tarjoaa mm. lapsiperheille erilaisia toimintamuotoja.

Keväällä 2024 tehdyn lapsiperheiden kyselyn tulosten mukaan perheillä on hyvin tietoa palveluista ja niiden merkitys on heille tärkeä. Vastauksissa nousi huoli palveluiden säilymisestä Heinolassa.

Perusopetuksessa yhteisöllinen opiskeluhoitotyö on vakiintunut



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

pysyväksi ja systemaattiseksi käytännöksi vuosien 2023–2024 aikana. Työ kohdistuu koko opiskeluyhteisöön ja sen tavoitteena on edistää oppimista, terveyttä, hyvinvointia, vuorovaikutusta, osallisuutta, ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä esteettömyyttä. Oppimisen tuen

käsikirjat on tehty esi- ja perusopetukseen, lukiokoulutukseen sekä maahanmuuttajaopetukseen. Henkilöstö on koulutettu käsikirjojen käyttöön, ja ne ovat aktiivisessa käytössä, helposti saatavilla sekä niitä päivitetään tarvittaessa.

Viestintä

Saavutettava viestintä lisää turvallisuudentunnetta ja Heinola hyppysissä on koettu tärkeäksi etenkin nettiä käyttämättömien taholta. Someviestinnän kasvu ja systemaattisempi hyvinvoinnin teemojen nosto on myös positiivinen kehityssuunta. Palveluohjauksellinen työ eri toimipisteissä tuo myös tietoa saavutettavammaksi ja lisää arjen turvallisuutta.

Toimijoiden kesken tehdään yhteistyötä, mutta hyvinvointialueuudistuksen myötä tulleet muutokset toimintatavoissa ovat haastaneet tiedonkulua. Toimintatapojen kehittämistä tehdään kuitenkin koko ajan. Ikääntyneiden toiveesta on myös tehty erillisiä ohjeita mm. hyvinvointialueen yhteystiedoista ja Heinolan paikallisliikenteen vuoroista.



6.2 Mielen hyvinvointi, fyysinen terveys ja ehkäisevä työ

MIELEN HYVINVOINTI, FYYSINEN TERVEYS JA EHKÄISEVÄ TYÖ

- Kouluterveyskyselyyn 2023 vastanneista 4.-5.luokkalaisista tyytyväisiä elämäänsä oli liki 80 %, yläkoulun puolella tulokset laskevat ja tyytyväisiä elämäänsä on 61.9 % vastanneista.
- Polarisoitumisilmiö näkyy myös Heinolassa. Iäkkäissä runsaasti hyvinvoivia aktiivisia eläkeläisiä mutta samaan aikaan kaupunkilaisia, joilla on haasteita useammalla elämän osa-alueella
- Sairastavuus edelleen maan keskiarvon yläpuolella
- Move!-tuloksissa alakoulun puolella parannusta, etenkin 5.luokkalaisten tyttöjen tulokset paranivat merkittävästi
- Liikuntaneuvonnan käynnit lisääntyneet viimeisen vuoden aikana 30 %
- Ulkokuntosalit lisääntyneet, lapsille Perhepuisto Bongari, jossa liikennepuisto, pumptrack-rata, parkour-rata ja kepparirata. Kesän 2024 aikana kävijöitä liikennepuistossa oli 25 000
- Uimahallin kuntosalin seniorivuorot nostaneet myös uimahallin kävijämääriä
- Kouluterveyskyselyssä 2023 41.2 % 8.-9.lk vastaajista kertoi, ettei syö koululounasta päivittäin.
- Koulukiusaaminen lisääntynyt kouluterveyskyselyn perusteella ja kiusaaminen vaikuttaisi siirtyneen etenkin someen. Someturvapalvelu otettu käyttöön 2024.

NOSTOJA TOIMENPITEISTÄ

- Opetus- ja koulutuspalveluissa painotetaan oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittämistä.
- Vertaisryhmätoiminta esim. Vauvakahvilat, Valokit-tyttöryhmä, sururyhmä, Olkkari-illat vanhemmille
- Someturva
- Nuorten vuoro ja Etsivä nuorisotyö
- Ikäihmisten kulttuuripolku
- Vanhemmuuden tuki; ryhmät ja perhekohtainen työskentely
- Liikkuva Heinola 2030 -ohjelma
- Liikuntaneuvonnan resurssin priorisointi
- Somekampikset kuten Kohtaamisten kampanja ja nostot kouluterveyskyselystä
- Harrastemalli
- Perhepuisto Bongarin alue
- Ruokaraadit kouluissa, sydänateria-ruoat kouluissa
- Yhteisölliset ruokailut ja Kämmen
- Päihdeagentti toimita kouluilla, Wilma-kirjeet vanhemmille esim. vapestä
- Runsaasti tapahtumia eri teemoilla

ONNISTUMISET

- Harrastemalli kokonaisuus
- Perusopetuksen yhteisöllinen opiskeluhoultotyö vakiintunut
- Hyvät mahdollisuudet aktiiviseen elämään tapahtumatarjonnan, ryhmien ja ympäristön osalta. Ilmaiset tapahtumat mahdollistavat osallistumista tasapuolisemmin.

KEHITETTÄVÄÄ

- Huolta sähkötupakoinnin lisääntymisestä ja kokeilujen varhaistumisesta, seksuaalisen häirinnän lisääntymisestä sekä huolta pitävien taholta koetusta väkivallasta
- Polarisoitumisilmiö näkyy myös Heinolassa kaupunkilaisten erilaisina elämäntilanteina ja tarpeina. Tämä haastaa hyvinvointityötä ja sen kohdentamista.

“Kaunis kaupunki, jossa on mahdollisuus liikkua upeissa rantamaisemissa ja kaikki tarvitsemani palvelut löytyvät läheltä.”

6.2.1 Mielen hyvinvointi

Positiivinen mielenterveys pyrkii pois sairauskeskeisestä ajattelusta ja näkee mielenterveyden ja mielen hyvinvoinnin monipuolisemmin.



Mielen hyvinvoinnilla on vahva yhteys parempaan elämänlaatuun, terveyteen, vastainkäymisestä palautumiseen, myönteiseen ja luottavaiseen oloon ja terveyskäyttäytymiseen. Kouluterveyskyselyn 2023 perusteella vahvan positiivisen mielenterveyden kokeminen on vähentynyt yläkoulussa ja ammatillisessa opetuksessa olevilla, lukiolaisilla hieman lisääntynyt.

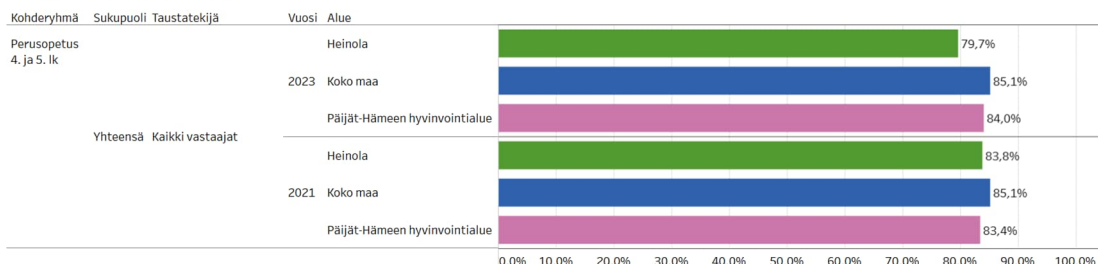
Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2023
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4715	Koko maa	yhteensä	25,5	22,5
	Päijät-Häme		26,0	22,0
	Heinola		24,6	19,6
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) info ind. 4716	Koko maa		26,3	25,0
	Päijät-Häme		27,5	22,3
	Heinola		32,8	25,5
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) info ind. 4717	Koko maa		26,0	25,3
	Päijät-Häme		24,9	25,7
	Heinola		26,3	27,6

Kouluterveyskyselyyn 2023 vastanneista 4.-5.luokkalaisista tyytyväisiä elämäänsä oli liki 80 %, yläkoulun puolella tulokset laskevat ja tyytyväisiä elämäänsä on 61.9 % vastanneista. 2. asteen opiskelijoilla luku lähtee taas hieman nousemaan ja lukiolaisista tyytyväisiä on 69.3 % ja ammattikoululaisista 64.5 %.

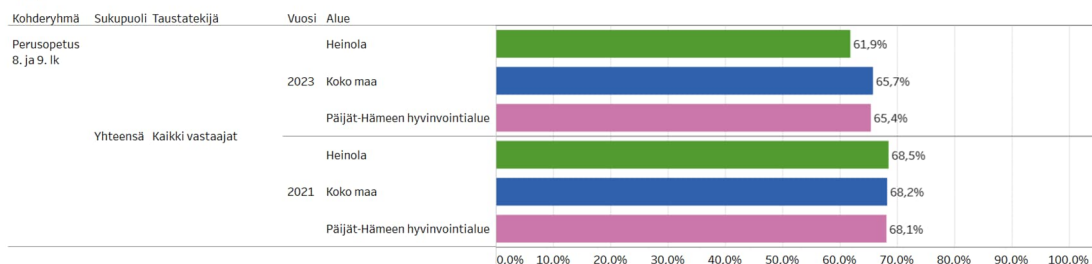


PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä

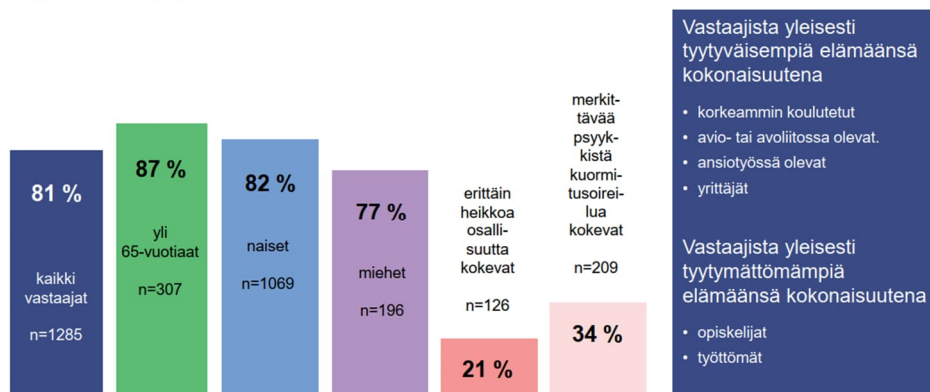


Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä



Aikuisväestöstä vastaava kattavaa tilastoa ei ole saatavilla mutta Päijät-Hämeen hyvinvointialueen teettämä hyvinvointikysely 2024 antaa maakunnan tasolla viitteitä tähän.

Tyytyväisyys elämään kokonaisuutena



Kuvio 5. Tyytyväisyys elämään kokonaisuutena

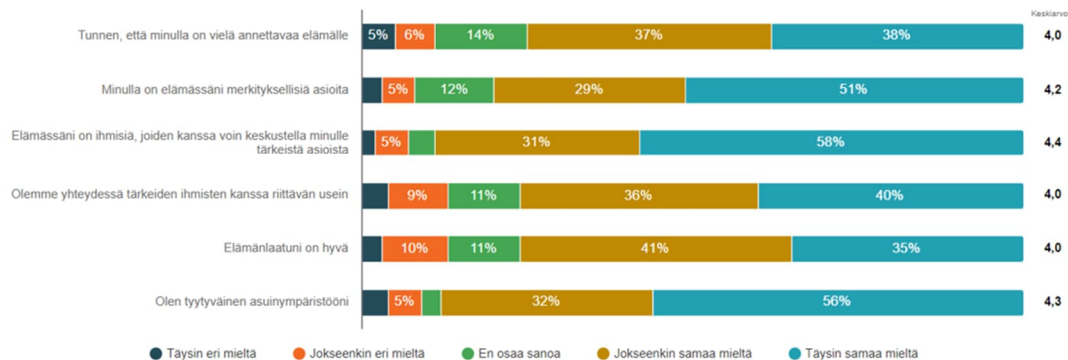
Vastauksissa näkyy Heinolassakin tuttu polarisoitumisilmiö. Kaikista vastaajista 81 % oli tyytyväisiä elämäänsä, kun taas heikommassa asemassa olevat ja heikkoa osallisuutta tuntevat kokevat tyytyväisyyttä merkittävästi vähemmän.



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Ikäihmisten hyvinvointikyselyssä 2023 elämänlaatunsa koki hyväksi 76 % vastaajista.

Elämänlaatuun liittyvät kysymykset
Vastaajien määrä: 358



Mielen hyvinvoinnin tuki ja yksinäisyyden ehkäisy

Opetus- ja koulutuspalveluissa painotetaan oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittämistä. Koko perusopetushenkilöstö (185 hlöä) on osallistunut vuoden 2024 aikana tunnetaitokoulutukseen. Tavoitteena on vahvistaa tunne- ja vuorovaikutustaitoja systemaattisesti, mikä edistää hyvinvoinnin haasteiden ennaltaehkäisyä ja oppilaiden kouluun sitoutumista. Tunnetaitojen kehittämistä ja oppilaiden kohtaamista korostetaan päivittäisessä toiminnassa.

Nuorten vuoro ja etsivä nuorisotyö ovat päässeet nostamaan nuorten asioita ja kokemustarinoita esille useissa eri tilaisuuksissa ja tapahtumissa sekä paikallislehtien kolumneissa. Nuorten elämäntarinat ja kokemukset ovat avanneet silmiä, herättäneet myötätuntoa ja lisänneet ymmärrystä. Etsivän nuorisotyön ja Nuorten vuoron asiakkaat ovat

kokeneet päässeensä vaikuttamaan näiden kautta tärkeiden, paikallisten ja yhteiskunnallisten asioiden esille nostamiseen. Etsivän nuorisotyön pienryhmät Liikkaryhmä ja Tunnetta ja Turvaa -ryhmä ovat saaneet nuorilta hyvää palautetta ja niihin on kiinnittytty. Nuoret ovat saaneet ryhmätoiminnoista itsetuntemusta, itseluottamusta ja lievitystä yksinäisyyden kokemuksiin.

Vertaisryhmätoimintaa on järjestetty erilaisille kohderyhmille ja useiden toimijoiden yhteistyönä. Näistä esimerkkeinä mm. vauvakahvilat, avoimet päiväkodit, Olkkari-illat vanhemmille, tyttöryhmät, ero- ja sururyhmät, muistikahvilat, Omaisoiva-kahvilat ja erilaiset sairauskohtaiset muut ryhmät.

2024 käynnistyneen **ikäihmisten kulttuuripolun** kaksivuotisen pilotin yksi merkittävä tavoite on osallisuuden



lisääminen ja tätä kautta yksinäisyyden tunteiden väheneminen. Kulttuuripolun suunnittelussa osallistettiin kohderyhmää vanhusneuvostossa ja erillisellä työpajalla. Kulttuuripolku on koostunut ikääntyvien yliopiston luennoista, kulttuurikahviloista, ilmaisista elokuvanäytöksistä, Kulttuuria kylille -kaupunginosatapahtumista ja yksittäisistä tapahtumista kuten puistotapahtuma Rollaattoriralli. Tapahtumat ovat maksuttomia ja niihin on mahdollista ollut tiedustella kyytiä, mikäli se muodostuisi esteeksi osallistumiselle. Osallistujamäärät ja palaute on ollut hyvää.

Sosiaalisen median kampanjoilla nostettiin esiin mielen hyvinvointiin liittyviä teemoja. Vuoden 2024 Kohtaamisten kampanjalla pyrittiin, kaupungin arvojen mukaisesti, lisäämään välittämistä. Kampanja nosti kohtaamista eri kohderyhmien osalta keskusteluun ja toiveena oli, että ihmiset pohtisivat omaa rooliaan ja käyttäytymistään vuorovaikutustilanteissa. Kaupungin ilmapiiriin teemme me kaikki yhdessä. Katselukertoja somessa tuli 19 236.

Sosiaalisen median tiedetään aiheuttavan mielen hyvinvointiin riskejä ja tähän liittyen tehtiin somekamppis, jonka tarkoituksena oli herättää ajatuksia paitsi lasten, myös aikuisten sosiaalisen median käytöstä ja ruutuajasta. Kouluterveyskyselyn 2023 tulosten pohjalta tehty kuukausittaiset teemanostot keräsivät 82866 katse-lua. Keväällä 2025 on tulossa vielä somekampanja, jossa nostetaan nuoria esiin positiivisessa valossa.

Tapahtumatarjonta on ollut runsasta ja sillä on pyritty aktivoimaan ihmisiä toistensa pariin. Maksuttomat tapahtumat lisäävät kaikkien mahdollisuuksia osallistua toimintaan ja osallistujamäärien perusteella tässä on onnistuttu. Runsaasti lapsiperheitä keräsivät mm. Syysfestarit ja Pimeän ajot -tapahtumat sekä yhteisöllisesti järjestettävä Kammotusten karnevaali. Uutena positiivisena ilmiönä voidaan mainita maahanmuuttajataustaisten perheiden löytäneen tapahtumiin. Ilallinen taivaan alla ja puistoruokailut keräsivät myös runsaasti osallistujia, ja puistoruokailun palautteissa korostui yhteisölliset näkökulmat.



6.2.2 Fyysinen terveys ja liikkuminen

Sairastavuusindeksi, ikävakioidu [Info 5641](#)

Alue	Sukupuoli	2021	2022
Koko maa	yhteensä	100,9	100,0
Päijät-Hämeen hyvinvointialue		105,8	102,5
Heinola		113,3	109,1

Sairastavuusindeksi ilmaisee alueen väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Indikaattori koostuu kymmenestä erillisestä sairausryhmittäisestä osaindeksistä, jotka kuvaavat kyseisten sairauksien yleisyyttä alueen väestössä painottuen kuolleisuuden, työkyvyttömyyden ja sote-kustannuksien kannalta merkittäviin.

Heinolan sairastavuus on pysynyt sekä maakunnan, että koko maan yläpuolella. Tämä näkyy myös erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen määrässä, joka on pysynyt tasaisena mutta koko maan keskiarvon yläpuolella.

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja, % väestöstä

[info ind. 3223](#) Sukupuoli: Yhteensä



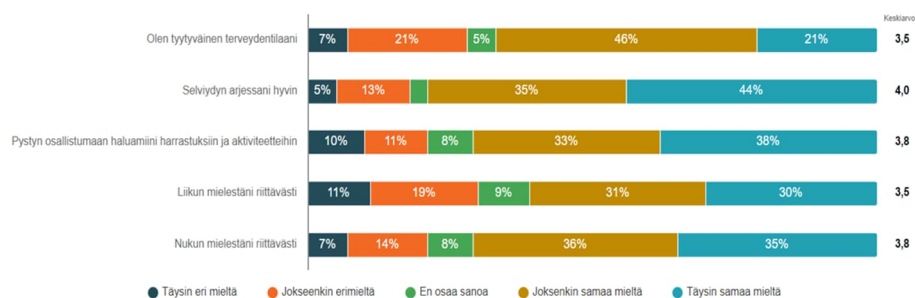
Ikäihmisten hyvinvointikyselyyn 2023 vastanneista yli 65-vuotiaista 67 % oli tyytyväisiä terveydentilaansa, kuitenkin 28 % vastaajista oli tyytymättömiä. Arjessa selviytyminen koettiin hyväksi.



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Terveystilaan liittyvät kysymykset
Vastaajien määrä: 366

Asteikko 1-5

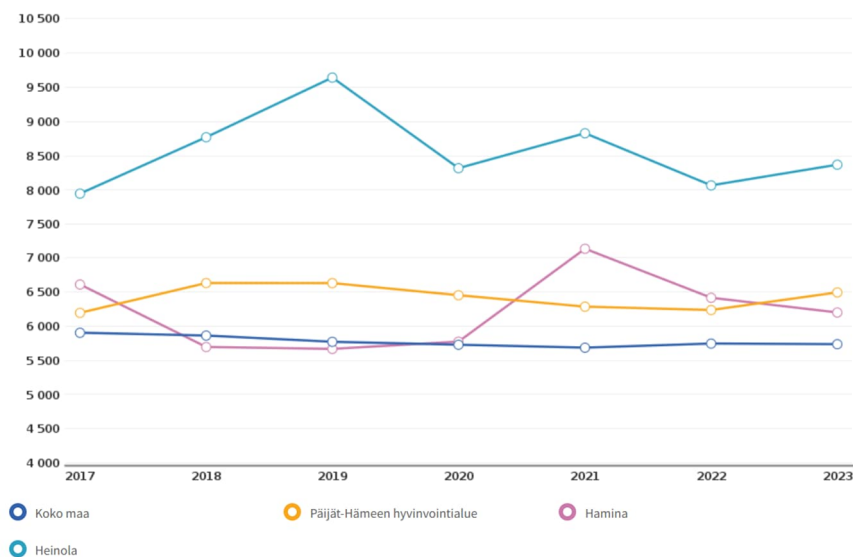


Ikäryhmien välisessä vertailussa tyytyväisyyden terveydentilaan ei havaittu heikkenevän merkittävästi iän myötä, mutta kokemukseen arjessa selviytymisestä ikä vaikuttaa.

PYLL-indeksi ilmaisee ennen 80 ikävuotta tapahtuneiden kuolemien takia menetettyjen elinvuosien lukumäärää väestössä 100 000 asukasta kohti. Yläikärajan valinta perustuu siihen, että suomalaisten elinajanodote on noin 80 vuotta. Mitä nuorempana kuolemantapaus on sattunut, sitä enemmän katsotaan vuosia menetetyksi. Vertailussa Heinola on edelleen negatiivisesti korkealla, vaikka vuoden 2019 piikistä on tullut laskua.

Menetetty elinvuodet (PYLL) ikäväkilillä 0 - 80 vuotta / 100 000 asukasta

info ind. 3138 Sukupuoli: Yhteensä



Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät kaupungilta hyvinvointialueelle, mutta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannalta yhteistyötä tehdään kaupunkilaisten hyväksi. Esimerkkinä tästä liikuntaneuvonta ja -ryhmät, yhteistyössä järjestetyt tapahtumat, liikuntapaikkoihin panostaminen ja muut kunnan perustehtävät, jotka tukevat hyvinvointia.



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

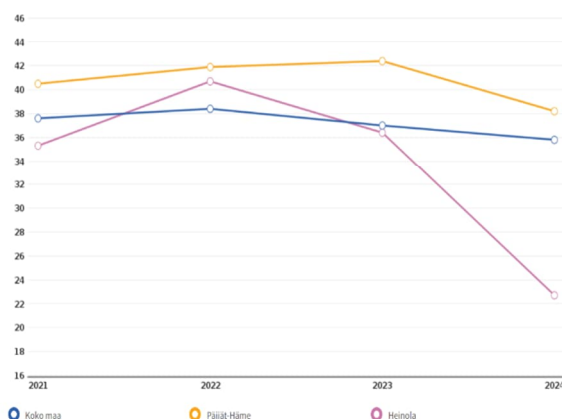
Move! -mittaukset ovat tarkoitettu 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mitaus- ja palautejärjestelmä. Testeissä mitataan fyysisiä ominaisuuksia, motorisia ja havaintomotorisia taitoja. Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos ilmaisee prosenttiosuuden oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveystä ja hyvinvointia

kuluttavalla tai haittaavalla tasolla. Heinolassa 5. luokkalaisten tyttöjen tulos parani edellisestä vuodesta merkittävästi. Toimenpiteenä paikalliseen opetussuunnitelmaan lisättiin vuonna 2024, että jokaisen liikuntatunnin tulee sisältää vähintään 10 minuuttia hengästyttävää liikkumista (kestävyys, lihaskunto/liikkuvuus)

Luokka	Pojat	Tytöt	Yhteensä
5.luokka	30,6 %	14 %	22,7 %
8. luokka	56 %	51 %	52,6 %

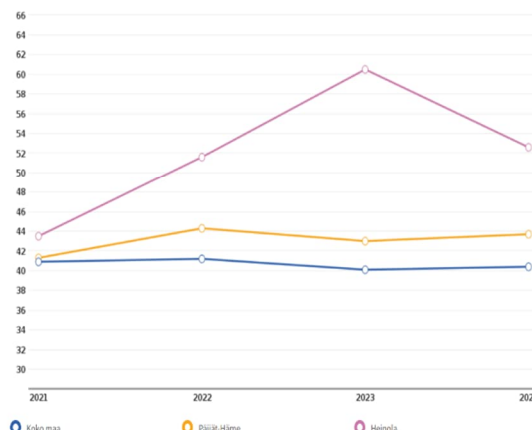
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

info ind. 5477 Sukupuoli: Yhteensä



Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

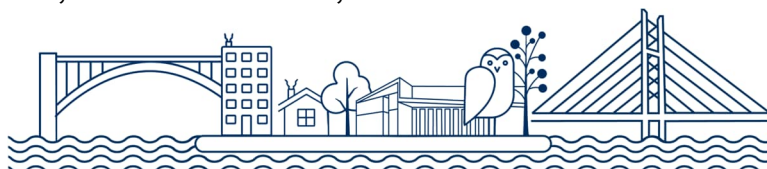
info ind. 5478 Sukupuoli: Yhteensä



Perusopetuksessa yhteisöllinen opiskeluhoitotyö on vakiintunut pysyväksi ja systemaattiseksi käytännöksi vuosien 2023–2024 aikana. Työ kohdistuu koko opiskeluyhteisöön ja sen tavoitteena on edistää oppimista, terveyttä, hyvinvointia, vuorovaikutusta,

osallisuutta, ympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta sekä esteettömyyttä.

Liikkuva Heinola 2030 -ohjelma hyväksyttiin lautakunnassa 17.9.2024. Ohjelma sisältää osiot



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

liikuntaneuvonnasta, harrastamisesta ja olosuhteista Liikkuva Päijät-Hämeen ohjelmaa mukaillen. Ohjelma määrittää linjaukset pitkäjänteiselle liikunnanedistämistyölle. Ohjelman kehittyä edelleen tulevien vuosien aikana seuraamalla mittareita ja reagoimalla niiden tuloksiin sekä ohjelman eri osioiden ympärillä nouseviin ilmiöihin. Ohjelman avulla seurataan toiminnan kehittymistä ja linjataan suuntaviivoja tulevaisuuteen.

Liikuntaneuvonnan käyntejä vuonna 2024 oli 470. Vuonna 2023 käyntejä oli 360, eli kasvua oli 30 %. Liikuntaneuvontaan priorisoidaan yhä enemmän resurssia, koska se on kunnan liikuntapalvelujen tärkeimpiä tehtäviä. Maksuton liikuntaneuvonta tarjoaa tukea arjessa jaksamiseen ja hyvinvointiin ja sen tavoitteena on edistää terveyttä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Liikuntaneuvojan kanssa keskustellaan sopivan liikkumisen aloittamisesta sekä uni- ja ravitsemustottumuksista. Liikuntaneuvoja auttaa etenemään pienin askelin ja kulkee asiakkaan tukena yhteisellä matkalla.

Harrastemallin osallistujien määrä nousi 643 lapseen vuonna 2024, kun edellisvuonna osallistujamäärä oli 562 lasta. Vuonna 2024 osallistujista

alakoululaisia oli 611 ja yläkoululaisia 32. Heinolan harrastemallin toimintaa järjestetään kouluilla kahtena iltapäivänä. Peruskoululaisten koulupäivät pyritään muokkaamaan niin, että lapsi pääsee suoraan koulusta jäämään harrastamaan. Toiminta järjestetään koulun tiloissa tai välittömässä läheisyydessä. Harrastemalliryhmissä on pieni välipala. Harrasteryhmät ovat maksuttomia kaikille. Koulukyydillä kulkeville lapsille järjestetään koulukyyti harrasteryhmien jälkeen.

Heinolan perhepuisto Bongarin alueella on liikennepuisto, jossa vierailu kesän 2024 aikana 25 000 kävijää. Lisäksi alueella on kaikkien vapaassa käytössä pumptrack -rata, parkourpuisto sekä kesäksi 2024 valmistunut kepparipuisto.

Uimahallin **kuntosalilla** aloitettiin seniorikuntosalivuorot maanantai, keskiviikko ja perjantai aamuisin. Syksyllä 2024 näissä on ollut myös ohjaaja. Seniorivuoro on saanut paljon kiitosta ja se on nostanut myös uimahallin kävijämääriä. Kaupungin kuntosaleja on uimahallilla, jäähallilla ja kirkonkylän liikuntahallilla. Kokonaisuudessaan kuntosalien kävijämäärät ovat nousseet vuodesta 2023 21 % 63 503 kävijään.



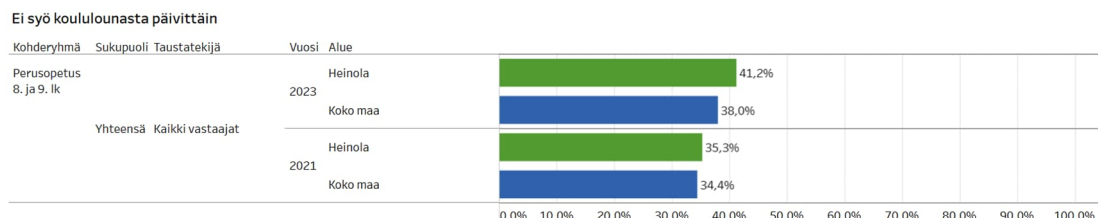
6.2.3 Ravitsemus

Ravitseminen on tärkeä osa hyvinvointia ja Heinolassa hyvinvointityöryhmään kuuluun myös ravitsemuspuolen edustus. Toimintaa ohjaa maakunnalliset ja paikalliset suunnitelmat. Heinolassa toimii lasten, nuorten ja perheiden ravitsemusterveyden ohjausryhmä (LaNuPe) ja ravitsemuksen teemoja käsitellään myös esimerkiksi ehkäisevän työn työryhmässä Hei-Petessä, johon kuuluu hyvinvointialueen ravitsemusterapeutti. Hyvinvointialueuudistus 2023 siirsi sotelaitosten ruokapalvelut pois kaupunkiorganisaatiolta.

Varhaiskasvatuksen ja koulujen ateriat perustuvat valtion

kouluruokasuosituksiin ja täyttävät sydänmerkkiaterian kriteerit. Heinolassa ruokapalvelu on ketterä reagoimaan tarpeisiin. Kouluissa on ruoka-raadit, jotka arvostelevat aterioita ja tekevät parannusehdotuksia. Ravitseminen on sisällytetty oppiaineisiin ja tiedottamista oppilaille ja huoltajille on parannettu. Kouluruoan mainetta myös tutkittiin 2024.

Ravitsemuksen osalta huolta on herättänyt etenkin yläkoululaisten aterioiden väliin jättäminen. Koululaisten hyvinvointikyselyn 2024 perusteella aamupalaa jokaisena arkipäivänä syö 65 % 5.–6.luokkalaisista ja 8.–9.luokkalaisista enää 44 %.



Yläkouluissa on havaittu myös lounaiden väliin jättämistä. Kouluterveyskyselyssä 2023 41.2 % vastaajista kertoi, ettei syö koululounasta päivittäin.

2025 vuoden alusta aloitettiin kokeilu, jossa 7.luokkalaiset ruokailevat opettajan johdolla luokittain. Alustavasti on havaittu ruokamenekin kasvua.

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä [info 5317](#)

Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023	2024
Koko maa	yhteensä	70	70	7	7
Päijät-Häme		68	68	4	4
Heinola		61	61	0	0



Valtion kouluruokasuositus on käytössä muilta osin, mutta ilmaisia välipaloja ei tarjota. Kuitenkin harrastemalliin ja koulujen iltapäivätoimintaan välipalat kuuluvat.

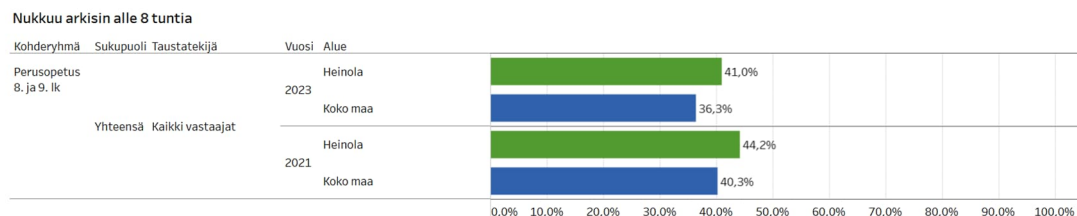
Yhteisölliset ruokailut ja ruokajakelu

Heinolassa toimii ruoka-avun verkosto ja ruoka-apua tarjotaan useiden toimijoiden taholta tukemaan arjessa selviytymistä. Vastikkeetonta ruoka-apua on tarjolla viikoittain; lämminruokailu kerran viikossa, kahvitarjoilu kerran viikossa, hävikkiruokakassijakelu kaksi kertaa viikossa. Näiden lisäksi kerran kuussa lämminruokailu ja hävikkiruokakassijakelu.

Kämmen -toiminta on osa Jyränkölän vapaaehtoistoimintaa ja rahoittajina siinä toimivat Heinolan seurakunta, Heinolan kaupunki, lukuisat yksityiset lahjoittajat ja yritykset. Kämmen-elintarvikejakelu jakaa hävikkiruokakasseja kerran viikossa. Heinolan koulujen hävikkiruokaa hyödynnetään ruokajakeluissa.

6.2.4 Koululaisten uni

Kouluterveyskyselyn 2023 perusteella 4.–5.luokkalista 12,2 % koki, ettei nuku riittävästi, 8.–9.luokkalaisista alle 8 tuntia yössä kertoi nukkuvansa 41 %.

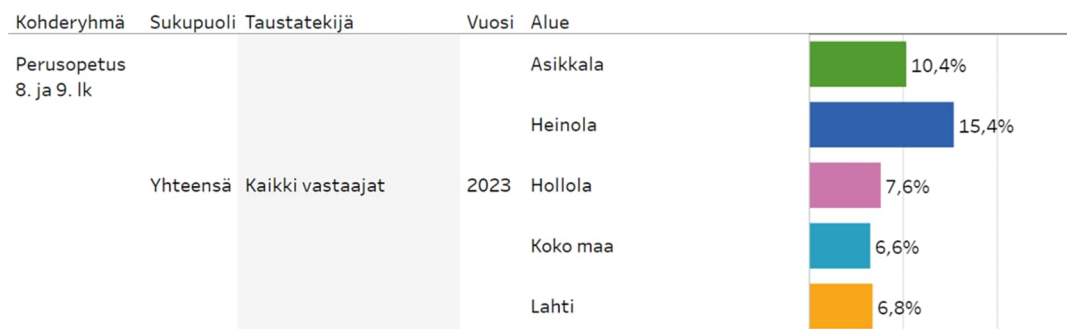


Koululaisten hyvinvointikyselyn 2024 perusteella 5.–6.luokkalaisista arkisin alle 7 tuntia nukkuu kolmasosa vastanneista. Yläkoulun puolella alle 7 tuntia nukkuvien osuus 56 %. Ehkäisevän työn työryhmässä keskusteltiin kierteestä, jossa univajetta korjataan energijuomilla, jotka taas aiheuttavat unettomuutta. Heinolassa kouluterveyskyselyn 2023 perusteella energijuomia juovia yläkouluikäisiä on muuta maata enemmän, vaikka kauppojen kanssa on tehty yhteistyötä ja agenttitoiminta on ollut käytössä.



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

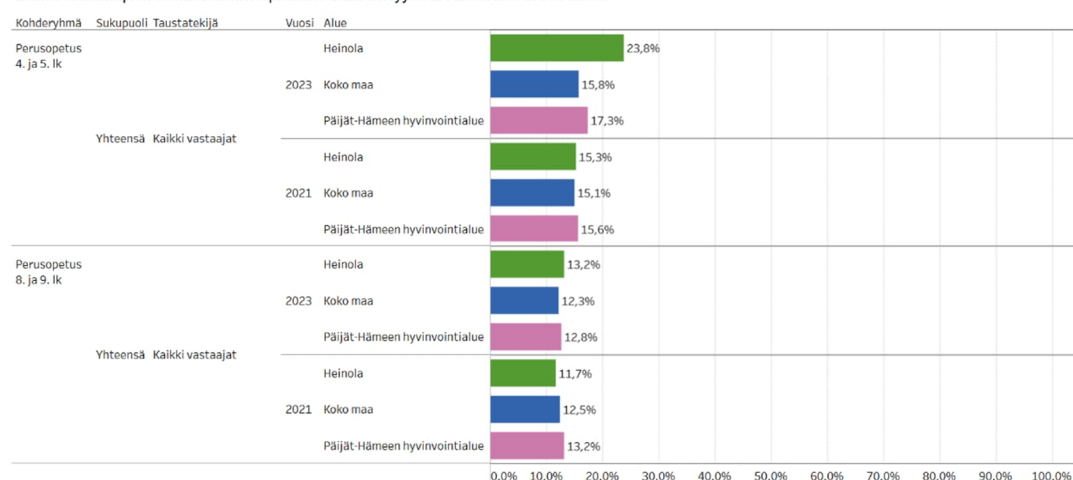
Juo energiajuomaa lähes päivittäin



6.2.5 Turvallisuus lähisuhteissa ja koulukiusaaminen

Kouluterveyskyselyyn 2023 vastanneista 4.–5. luokkalaisista 23,8 % ja 8.–9. luokkalaisista 12,3 % on kertonut kokeneensa fyysistä väkivaltaa huolta pitävien taholta. Koko maan tulos oli alakoululaisten osalta 15,8 prosenttia. Vuoden 2019 kouluterveyskyselyyn vastanneiden heinolalaisten 4.–5. luokkalaisten vastauksista nousua on tullut 13,7 %.

Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana



Hyvinvointilautakunta nosti vuoden 2024 erityisseurantaan huolta pitävien taholta koetun fyysisen väkivallan sekä seksuaalisen häirinnän.



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

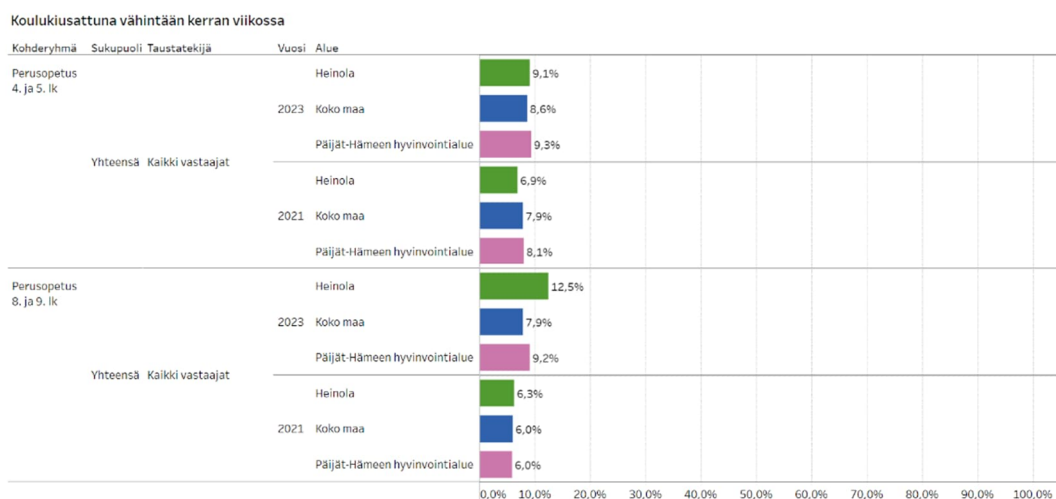
Vanhemmuuden tukea on tarjottu erilaisissa vaikuttavaksi menetelmiksi toteutetuissa vertaisryhmissä ja perhekohtaisessa työskentelyssä, jonka lisäksi asiaa on nostettu keskusteluun mm. lähisuhdeturvallisuusillassa sekä some-kampanjassa. Vanhemmuuden tuen perhekohtainen palaute on ollut pääasiallisesti hyvää ja sekä perhekohtainen, että ryhmäkohtainen työskentely on koettu tarpeelliseksi.

Kouluissa ja lukiossa on toteutettu toimia **seksuaalisen häirinnän** tunnistamiseksi ja kitkemiseksi. 6.–7. luokkalaisille järjestettiin "Mun Päätös" -tapahtuma, jossa opastettiin tunnistamaan seksuaalista häirintää ja toimimaan häirintätilanteissa. Koulutuskeskus Salpauksen ja Urheiluopiston oppilaille on järjestetty oppitunteja seksuaalirikoslaista. Alakouluikäisille

järjestetään tunne- ja vuorovaikutus oppitunteja ja lisäksi ammattilaisille on tarjottu koulutusta seksuaalisesta häirinnästä.

Someturvapalvelu on otettu vuonna 2024 käyttöön 7. luokkalaisista lukioon siirtyville nuorille ja henkilöstölle. Someturva palvelee kaikissa sosiaalisen median vaaratilanteissa. Palvelu on saanut Heinolasta yhteydenottoja, joista suuri osa on johtanut rikosepäilyihin. Asiakasarvioinnin perusteella palvelun tehokkuus ja vaikuttavuus ovat erinomaiset, ja yhteydenottajat ovat saaneet tarvitsemaansa apua.

Koulukiusaaminen oli vuoden 2023 tuloksissa lisääntynyt vuodesta 2021 etenkin yläkoululaisilla. Toisaalta kiusaajien määrä oli laskenut aiemmasta kyselystä.



2024 Heinolan omassa koululaisten hyvinvointikyselyssä 5.–6.luokkalaisista 5 % on kokenut kiusaamista vähintään kerran viikossa ja 8.–9.luokkalaisista 3 %. Vastaajamäärä oli alakoululaisissa isompi kuin kouluterveyskyselyssä (79 % ikäluokasta),

yläkoululaisissa vastaavasti pienempi (56 %).

Kiusaaminen vaikuttaisi siirtyneen etenkin someen, mihin nyt yläkoulussa Someturva palvelun avulla pystytään tehokkaammin tarttumaan.

PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Kouluterveyskyselyn 2023 tulokset ovat kuntakohtaisesti tarkasteltavissa täällä: [Lasten ja nuorten terveys ja hyvinvointi | Tableau Public](#) ja tärkeimpinä nostoina hyvinvointilautakunnan pöytäkirjassa: [Kouluterveyskysely 2023 Heinola](#).

Tähän kouluterveyskyselyyn vastanneiden 3.–4.luokkalaisten pidemmän aikavälin seuranta saadaan vuoden 2029 kouluterveyskyselyssä, nyt vastanneiden 3.luokkalaisten ollessa tuolloin 9. luokkalaisia.

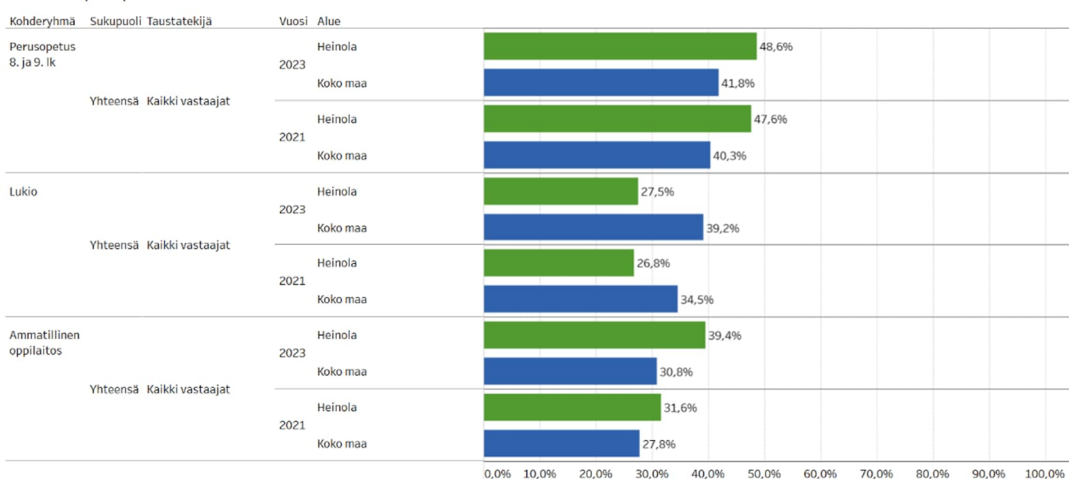
6.2.6 Päihteet, riippuvuudet ja ehkäisevä työ

Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa

Kohderyhmä	Taustatekijä	Sukupuoli	Alue	2021	2023
Perusopetus 4. ja 5. lk	Kaikki vastaajat	Yhteensä	Heinola	3,7%	1,8%
			Koko maa	1,8%	1,8%
Perusopetus 8. ja 9. lk	Kaikki vastaajat	Yhteensä	Heinola	5,7%	6,5%
			Koko maa	5,3%	5,3%
Lukio	Kaikki vastaajat	Yhteensä	Heinola	10,0%	5,2%
			Koko maa	6,1%	5,7%
Ammatillinen oppilaitos	Kaikki vastaajat	Yhteensä	Heinola	2,5%	7,2%
			Koko maa	6,7%	6,6%

Vanhemman alkoholinkäytön aiheuttamat haitat ovat laskeneet ammatillisista koulutusta lukuun ottamatta vuoden 2021 kyselystä.

Alaikäisten perhepiiristä hankkima alkoholi



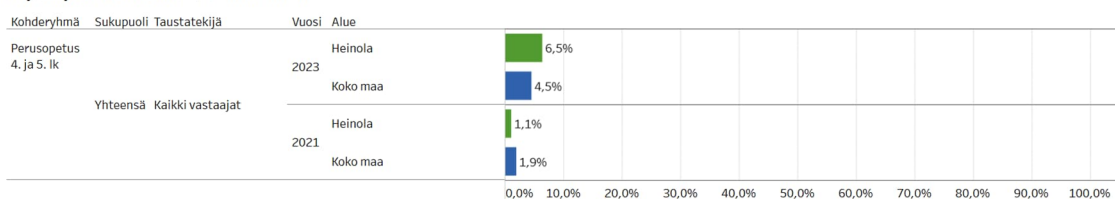
Yläkouluikäiset saavat perhepiiristä hankittua alkoholia muuta maata enemmän. Liki puolet vastaajista kertoo saaneensa tätä kautta alkoholia haltuunsa. Lukio-ikäisten kohdalla tilanne on vastakkainen.



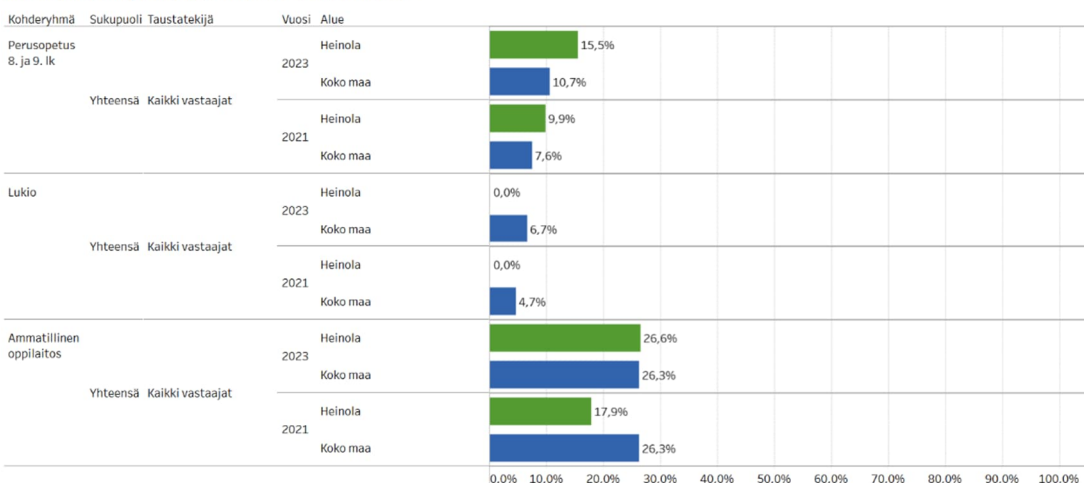
PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Sähkötupakan käyttö on yleistynyt ja kokeilut näyttäisivät aikaistuneen. Tästä huolesta on lähestytty huoltajia Wilma-kirjeillä.

Käyttänyt sähkösavukkeita vähintään kerran



Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta



Ruutuaika näyttäisi mietityttävän myös lapsia ja nuoria itseään. Netissä käytetyn ajan vähentäminen koetaan hankalaksi.

Yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut

Kohderyhmä	Taustatekijä	Sukupuoli	Alue	2021	2023
Perusopetus 4. ja 5. lk	Kaikki vastaajat	Yhteensä	Heinola	39,6%	45,0%
			Koko maa	37,4%	38,8%
			Heinola	35,2%	30,8%
Perusopetus 8. ja 9. lk	Kaikki vastaajat	Yhteensä	Koko maa	29,4%	32,2%
			Heinola	32,6%	35,7%
			Koko maa	30,4%	33,4%
Lukio	Kaikki vastaajat	Yhteensä	Heinola	19,7%	28,6%
			Koko maa	23,4%	26,5%
			Heinola	17,9%	26,3%

Alkoholia riskitasolla käyttävien määrä 18–64-vuotiaista Audit/Audit-C-testin täyttäneistä on pysynyt tilastoissa liki ennallaan ja on koko maata vähäisempää. 65 vuotta täyttäneillä laskua on tullut yli kymmenen prosenttiyksikön verran vuodesta 2021.



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
Alkoholia riskitasolla käyttävät AUDIT- / AUDIT-C-testin mukaan, % perusterveydenhuollon avohoidossa testin tehneistä 18-64-vuotiaista info ind. 3237	Koko maa	yhteensä	22,8	25,7	22,2
	Päijät-Häme		16,2	21,9	21,5
	Heinola			16,3	17,4
Alkoholia riskitasolla käyttävät AUDIT- / AUDIT-C-testin mukaan, % perusterveydenhuollon avohoidossa testin tehneistä 65 vuotta täyttäneistä info ind. 3238	Koko maa		8,8	12,2	13,0
	Päijät-Häme		20,6	13,4	13,8
	Heinola		18,8	16,7	8,3

Ehkäisevä työ sisältyy kaupungin hyvinvointisuunnitelman tavoitteisiin. Hyvinvointilautakunta toimii ehkäisevän päihdetyön lakisääteisenä toimielimenä ja lautakunnalle raportoidaan ajankohtaistarkastus kaksi kertaa vuodessa. Ajankohtaistarkastuksessa raportoidaan päihdetyön lisäksi muutkin

neljän tuulen ilmiöt eli mielenterveys, rahapelaaminen ja lähisuhdeväkivalta. Heinolassa ehkäisevää työtä koordinoi ja operoi HeiPete -työryhmä, joka on poikkihallinnollinen ja kokoonpanossa pyritään huomioimaan kaikki ikäryhmät. Ryhmä kokoontuu noin neljä kertaa vuodessa.

HeiPete -työryhmän tämänhetkinen kokoonpanossa on edustettuna:

- HYTE-työ, ikääntyneet
- HYTE-työ, lapsiperheet
- HYTE-työ, kotopalvelut
- Ehkäisevän työn maakunnallinen koordinaatio hva, kutsuttuna
- Opiskeluterveydenhuolto, hva
- Nuorisopalvelut
- Liikuntapalvelut
- Ravitsemusterapia, hva
- Seurakunnan diakoniatyö

Ehkäisevän työn toimenpiteitä ovat mm. varhainen puuttuminen puheeksi ottamalla, erilaiset tilaisuudet kuten vanhempainillat, kouluvierailut, kokemusasiatuntijavierailut, some- ja julistekampanjat, agenttitoiminta, tiedottaminen, raportointi ja yhteistyö kauppojen kanssa energiamyynnin rajoittamiseksi.

Tällä valtuustokaudella pinnalla ovat erityisesti olleet seksuaalinen häirintä, sähkötupakointi ja kouluterveyskyselystä noussut lähisuhdeturvallisuus. Ehkäisevän työn puitteissa on järjestetty mm. aiemmin mainittuja seksuaalirikostunteja ja erilaisia seksuaaliseen häirintään liittyviä tapahtumia ja koulutuksia, Valintojen virta 6.luokkalaisille, Wilma-



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

kirjeet huoltajille vapestä eli sähkötu-
pakasta, lähisuhdeturvallisuusilta,
kouluterveyskyselyn tulosilta, koulu-
laisten hyvinvointikysely ja somekam-
panja kouluterveyskyselyn tuloksien
pohjalta. Somekampanjan nostoissa
teemat olivat pitkälti neljä tuulen ilmi-
öistä. Myös vertaisryhmätoiminta,
vanhemmuuden tuki ja perhekohtai-
nen työskentely ovat vahvoja keinoja
vaikuttaa ehkäisevän työn teemoihin.

Päihdeasiantuntija agentteja eli ener-
giajuoma-, vape- ja nuuska-agent-
teja on koulutettu tasaisesti. Syksyllä
2024 yläkoulun vapaaehtoisista 7–9.

luokkalaisista oppilaista uusiksi agen-
teiksi saatiin neljä henkilöä.

Ehkäisevä työ vaatii jatkuvaa vaikutta-
vien keinojen pohdintaa ja toimijoiden
välistä moniammatillista yhteistyötä.
HeiPete -työryhmä näkee vanhem-
muuden tuen tärkeäksi keinoksi vai-
kuttaa lapsien ja perheiden hyvinvoin-
tiin. Ongelmat neljän tuulen ilmiöissä
ovat valtakunnallisia ja esimerkiksi
päihdetyön osalta valtakunnalliset lin-
jaukset ja lait vaikuttavat merkittävästi
siihen, miten työssä onnistutaan pai-
kallisellakin tasolla.



6.3 Osallisuuden kokemus sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

OSALLISUUDEN KOKEMUS JA OSALLISTUMIS- JA VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUDET

- Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien määrä on kasvanut ja moninaistunut
- Osallistavassa budjetoinnissa otetaan asukkaat mukaan suunnitteluun ja päätöksentekoon. OSBU kasvattaa suosiota ideoiden määrässä vuosi vuodelta.
- Kaupunginosatyötä on tehty mm. Terveisiä -tapahtumakonseptilla, jossa on kuultu asukkaita ja toteutettu sen pohjalta pieniä konkreettisia toimenpiteitä
- Järjestö-, seura- ja yritysysteistyö; Yrittäjien aamukahvit Spotissa, Kohtaamisten aamu soteyhdistyksille ja järjestöille, yhdistysillat ja muut seurafoorumit
- Vaikuttamistoimielimistä nuorisovaltuusto kokoontuu kuukausittain, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto neljä kertaa vuodessa
- 3. sektorin rooli on merkittävä matalan kynnyksen toiminnan järjestäjänä
- Vapaaehtoistyön organisoinnissa vastaa Jyränkölän Settlementti ja vapaaehtoisia oli vuoden 2024 lopussa 143

NOSTOJA TOIMENPITEISTÄ

- OSBUN kautta on toteutettu kolmena vuotena 16 ideaa
- Terveisiä-tapahtumia järjestettiin vuosien 2021–2024 aikana kaksikymmentäneljä kappaletta viidellätoista eri asuinalueella ja niihin osallistui yhteensä yli 400 asukasta.
- Kylien ja kortteleiden illat
- Yrittäjien aamukahvit
- Yhdistysten aamukahvit Kohtaamisten aamu joka kuun 1. perjantai
- Yhdistysten illat
- Vanhusneuvoston kanssa on työstetty ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmaa, jonka perusteella on järjestetty toimintaa ja kehitetty palveluja
- Osallistumismahdollisuuksia tuetaan yhteisöllisillä ilmaistapahtumilla kuten Illallinen taivaan alla, Pimeän ajot, Talven ja valon juhla jne.
- Ikäihmisen kulttuuripolku, perusopetuksen kulttuuripolku
- Palvelutaksi Kulkunen
- Liikuntabussi

ONNISTUMISET

- 3. sektori on kiinteä osa hyvinvointityötä. Jyränkölän, seurakunnan ja yhdistysten edustaja on osa hyvinvointityöryhmää ja toimintaa suunnitellaan sekä toteutetaan yhdessä
- Asukkaat ovat ottaneet osallistuvan budjetoinnin omakseen. Ideointi on aktiivista ja halutaan olla mukana kehittämässä Heinolaa
- Kokonaisuudessaan osallisuustyö on monipuolistunut ja vuoropuhelu kaupunkiorganisaation ja asukkaiden välillä on lisääntynyt

KEMITETTÄVÄÄ

- Miten saisimme osallistumaan myös niitä asukkaita, joita emme nyt tavoita?

”Voi auttaa muita ja saa myös itse hyvän mielen.”



6.3.1 Osallisuustyön toimintamalleja

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien määrä on kasvanut ja moninaistunut viimeisen neljän vuoden aikana. Perinteisten vaikuttamistoimintamallien, kuten raatien ja neuvostojen, rinnalle on kehittynyt vapaamuotoisempia matalan kynnyksen tapahtumia ja toimintamalleja.

Osallistuva budjetointi

Uusista toimintamalleista konkreettisin on osallistuva budjetointi, jossa asukkaat otetaan mukaan yhteisiä verovarja koskevaan keskusteluun, suunnitteluun ja päätöksentekoon. Heinolan kaupungilla potti on vuosittain 50 000 euroa. Osallistuvan budjetoinnin varoin on toteutettu kolmena vuotena yhteensä kuusitoista ideaa, joista osa on tapahtumia, osa toimintoja ja osa fyysisiä paikkoja, kuten puistoja. Vuonna 2025 toteutukseen on tulossa neljä ideaa. Kehittämissideoita tulee vuosi vuodelta enemmän ja ne otetaan huomioon kaikessa suunnittelussa, vaikka eivät pääsisikään toteutukseen osallistuvan budjetoinnin kautta.

Kaupunginosatyö

Toinen hyvä esimerkki viime vuosina syntyneestä toimintamallista on Terveisiä-tapahtumakonsepti, jossa kaupunkisuunnittelijat ja viranhaltijat menevät sinne, minne suunnitellaan ja sinne, minne tarve vaatii. Tapahtumien tavoitteena on tutkia Heinolan kylien

ja kortteleiden ominaisuuksia sekä kehityssuuntia yhdessä asukkaiden kanssa. Kohtaamiset ovat kasvattaneet osallisuuden kokemusta niin yhteisöissä kuin verkostoissa, mikä on koettu vähintään yhtä tärkeäksi kuin konkreettiset toimenpiteet asuinalueilla.

Asuinaluekohtaiset toimenpiteet ovat usein melko pieniä, kuten penkin lisääminen tai viheralueen siistiminen. Esimerkiksi Veljeskylään Siltakadun varteen Uudenriihenlammen kohdalle rakennettu suojatielle johtava portaikko on selkeä turvallisuusparannus. Jyrängön esteetön rantareitti ja Mustikkahaan katu-urakka ovat esimerkkejä isommista toimenpiteistä, joissa tapahtumissa esille nousseet tarpeet on huomioitu.

Terveisiä-tapahtumia järjestettiin vuosien 2021–2024 aikana kaksikymmentäneljä kappaletta viidellätoista eri asuinalueella ja niihin osallistui yhteensä yli 400 asukasta. Tulevien vuosien tavoitteena on tavoittaa ne asuinalueet, joissa ei ole vielä käyty ja ne ihmiset, jotka eivät yleensä osallistu. Lisäksi järjestettiin parikymmentä eri teemoihin liittyvää vuorovaikutteista kehittämistapahtumaa.

Vuonna 2024 ensimmäistä kertaa järjestetty Kylien ja kortteleiden ilta koostaa yhteen kyläyhdistykset ja asuinalueiden aktiivit. Paikallista liikunta- ja



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

urheilukulttuuria ja yhteistyötä vahvistetaan seurafoorumeilla. Yrittäjät kokoontuvat puolestaan aamukahveille, joissa käsitellään vaihtuvin aihein ajankohtaisia asioita. Kaikille yhdistyksille suunnattua Kohtaamisten aamua vietetään joka kuukauden ensimmäinen perjantai.

Osallistumismahdollisuuksien tukeminen

Ilmaiset tapahtumat lisäävät kaikkien kaupunkilaisten osallistumismahdollisuuksia varallisuustasosta riippumatta. Esimerkkejä yhteisöllisistä ilmaistapahtumista:

- illallinen taivaan alla
- Puistoruokailut
- Kammotusten karnevaali
- Syysfestarit
- Pimeän ajot
- Talven ja valon juhla

Tapahtumista tai toimintamalleista viestitään monikanavaisesti ja niitä järjestetään yhdessä eri sidosryhmien kanssa. Mahdollisuuksien mukaan osallistujille tarjotaan usein etäosallistumismahdollisuus. Osallistuvaan budjetointiin voi osallistua myös paperilomakkeilla

Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä [Info 3984](#)

Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023	2024
Koko maa	yhteensä	19	19	20	20
Päijät-Häme		20	20	20	20
Heinola		100	100	100	100

Jokainen heinolalainen oppilas pääsee kokemaan vähintään yhden kulttuurielämyksen vuodessa osana lapsen varhaiskasvatustoimintaa tai perusopetusta. Kulttuuripolku on käynnistynyt 2019–2020 ja se on osa opetussuunnitelmaa. Vuonna 2024 käynnistyi myös ikäihmisten kulttuuripolun pilotti.

Lisäksi osallistumismahdollisuuksia tuetaan esimerkiksi Liikuntabussi-toiminnalla ja Kulkunen palvelutaksilla.



6.3.2 Vaikuttamistoimielimet

Nuorisovaltuusto

Nuorisovaltuusto on puoluepoliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton Heinolalaisten nuorten vaikuttajaryhmä, joka toimii Heinolassa ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueella ajamassa paikallisten nuorten etuja. Heinolan nuorisovaltuuston puheenjohtaja edustaa Heinolan nuorisovaltuustoa myös Päijät-Hämeen hyvinvointialueen nuorisovaltuustossa.

Nuorisovaltuuston tärkein tehtävä on toimia Heinolan nuorten edunvalvojana. Heinolan nuorisovaltuusto on

saanut puhe- ja läsnäolo-oikeudet kaupungin lautakuntiin sekä kaupunginvaltuustoon. Lisäksi nuorisovaltuusto tekee eri toimielimille aloitteita ja kannanottoja. Nuorisovaltuusto osallistuu ja on mukana järjestämässä erilaisia tapahtumia.

Heinolan nuorisovaltuustossa oli vuoden 2024 lopussa 15 aktiivista jäsentä. Jäsenet ovat iältään 13–17-vuotiaita heinolalaisia nuoria. Nuorisovaltuusto kokousta kerran kuukaudessa.

Vanhusneuvosto

Vanhusneuvosto koostuu kahdeksasta kaupunginhallituksen valitsemasta jäsenestä, joilla on henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenet edustavat ikääntyneitä henkilöitä, heidän omaisiaan ja järjestötahoja.

Vanhusneuvoston tehtävänä on:

- edistää viranomaisten, vanhusten ja järjestöjen yhteistoimintaa
- mahdollistaa ikäihmisiä osallistumaan ja vaikuttamaan kunnalliseen päätöksentekoon
- tukea ja rohkaista ikääntyviä oman elämänsä hallintaan
- edistää ikäihmisten selviytymistä eri toiminnoissa kuten asumisessa, sosiaali-/terveyspalvelujen saatavuudessa sekä kulttuuri-, liikunta- ym. harrastuksissa
- seurata kaupungin päätöksentekoa ikääntyviä koskevissa kysymyksissä
- vaikuttaa ja tehdä aloitteita palvelujen, tukitoimien ja muiden etuuksien kehittämiseksi ja saatavuuden parantamiseksi
- vaikuttaa kaupunkisuunnitteluun tekemällä aloitteita ikäihmisille sopiviksi liikennejärjestelyiksi ja tilaratkaisuiksi.



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Vanhusneuvoston kanssa on työpajamuotoisella työskentelyllä tehty ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmaa. Kaupungin virallisen hyvinvointisuunnitelman rinnalle haluttiin luoda epävirallisempi ”työrukkanen”, jossa kuullaan paremmin kohderyhmän ajatuksia ja toiveita. Tämän ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman pohjalta on mm. järjestetty tietoa ja

turvallisuudentunnetta lisääviä tapahtumia, digiturvallisuus- ja digitapah-tumia, lisätty tiedottamista myös muutoin kuin verkossa, järjestetty erilaista toiveiden mukaista toimintaa ja aloitettu ikäihmisten hyvinvointiohjaajan päivystykset. Vanhusneuvostoa osallistettiin myös ikäihmisten kulttuuripolun pilotissa sisällön suunnittelun osalta.

Vammaisneuvosto

Vammaisneuvostoon kuuluu seitsemän jäsentä ja jokaisella heistä on varajäsen.

Vammaisneuvoston tehtävänä on;

- edistää viranomaisten, vammaisten henkilöiden ja vammaisjärjestöjen yhteistyötoimintaa kaupungissa
- seuraa kunnallishallinnon päätöksentekoa vammaisten kannalta
- edistää vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa kunnallishallinnon päätöksentekoon
- edistää vammaisten henkilöiden tasa-arvoista osallistumista yhteiskunnan eri toimintoihin kuten koulutukseen, työhön, asumiseen, sosiaali- ja terveyspalveluihin, kulttuuri- ja harrastustoimintaan
- seuraa vammaisten henkilöiden tarpeiden kehitystä ja heille tarkoitettujen palvelujen, tukitoimien ja muiden etuuksien kehitystä kaupungin alueella
- tekee aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja kaupungin eri viranomaisille vammaisuu-teen liittyvissä asioissa
- huolehtii käsittelemiensä asioiden tiedottamisesta

Vanhus- ja vammaisneuvostot kokoontuvat neljä kertaa vuodessa. Neuvostojen jäsenten lisäksi kokouksissa ovat läsnä Jyränkölän, seurakunnan ja kaupunginhallituksen edustajat sekä kaupunkiorganisaation eri toimialojen edustajat.



6.3.3 Kolmas sektori hyvinvoinnin edistäjänä

Yhdistyksillä, järjestöillä ja seurakunnilla on oma tärkeä roolinsa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Toiminta tapahtuu matalalla kynnyksellä kaupunkilaisten arjessa mm. erilaisina virkistys- ja harrastusmahdollisuuksina. Tärkeässä roolissa on osallisuuden kokemus, vertaistuki, mielen hyvinvoinnin tukeminen ja vaikuttamismahdollisuudet.

Kohtaamisten aamu -järjestökahvit

Kuukausittain järjestettävä yhdistysten ja järjestöjen Kohtaamisten aamu tuo yhteen kolmannen sektorin ja kaupungin edustajia Jyränkölän Keskisiin keskustelemaan vaihtuvista teemoista ja ajankohtaisista asioista. Syksyllä 2024 kerätyssä palautteessa useat järjestöt korostavat yhteistyön ja yhteisöllisyyden merkitystä. Kaupungin ja järjestöjen väliseen vuorovaikutuksen koetaan parantuneen,

mikä on luonut positiivisen ilmapiirin ja edistänyt yhteisiä tavoitteita. Yhteistyön ja yhteisöllisyyden vahvistaminen on ollut keskeinen tekijä positiivisen kehityksen taustalla. Käytännön haasteina järjestöillä on sopivien tilojen saaminen, arkistointitilojen puute ja yhdistystoimintaan osallistuvien ikärakenne ja toimintaan sitouttaminen.

Vapaaehtoistyö

Heinolassa vapaaehtoistoimintaa organisoii Jyränkölän Setlementti. Vapaaehtoistyö on aktiivista ja uusia vapaaehtoisia koulutetaan säännöllisesti. Vuoden 2024 lopussa vapaaehtoistyöntekijöitä oli 143, joista seitsemän maahanmuuttajataustaisia. Heistä suurin osa on 63–79-vuotiait

” Saa tavata erilaisia ihmisiä ja jutteleminen on tärkeää, yhdessä olo ja tekeminen.”

Kohteena ovat ikääntyneet ja erilaisista syistä arjen tukea tarvitsevat. Vapaaehtoisten peruskoulutus järjestetään yhteistyössä Heinolan kaupungin kanssa, koulutuksen jälkeen vapaaehtoiset sijoittuvat toimintaan.

”Voi auttaa muita ja saa myös itse hyvän mielen.”

Vapaaehtoistyön kyselyssä syksyllä 2024 vapaaehtoiset kertoivat lähteneensä mukaan toimintaa etenkin halusta auttaa ihmisiä, lähimmäisen vastuusta, omasta



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

halusta kuulua yhteisöön ja olla osana toimintaa sekä halusta hyödyntää omaa elämäkokemusta ja osaamista. Toiminnassa mukana pitää työn merkityksellisyys, ihmiset, joita siinä tapaa ja se miten paljon työ tuo sisältöä omaan elämään.

”Antaa sisältöä päiviini ja koen olevani tarpeellinen, voin antaa iloa yksinäisille. Uusia tuttavuuksia.”



6.4 Työllisyys ja työttömyys

TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS

- Heinolan työttömyysprosentti on ollut viime vuosina Hämeen korkeinta yhdessä Lahden kanssa.
- Työttömyyden korkealla pysymisessä yksi merkittävä tekijä on alueen teollisuuden rakennemuutos, joka on johtanut työpaikkojen vähenemiseen.
- Lokakuussa 2024 Heinolassa oli 1061 työtöntä työnhakijaa, mikä on 11 % enemmän kuin vuotta aiemmin.
- Työttömien työnhakijoiden joukossa on edelleen paljon henkilöitä, joiden ensisijainen palvelutarve liittyy jäljellä olevan työkyvyn selvittämiseen.
- Vuoden 2025 alusta työvoimaviranomaispalvelut siirtyivät valtiolta kuntien vastuulle. Seudullista valmistelua asian tiimoilta on tehty useamman vuoden ajan. Päijät-Hämeen työvoimapalveluiden vastuutaho on Hollola.
- TE24-uudistus ja siihen liittyvä lainsäädäntöuudistus toi kunnille vastuun myös nuorten verkostomaisen palvelun järjestämisestä

NOSTOJA TOIMENPITEISTÄ

- Työpaja Torppa
 - Yksilövalmennus
 - Työvalmennus
 - Ryhmävalmennus
 - Starttivalmennus
 - Toimintaterapeutin työ- ja toimintakykyä parantava yksilö- ja ryhmävalmennus sekä työkykyarviot
 - Valmennuksellinen työkokeilu kaupungin yksiköissä työpajan sopimana
 - Työhönvalmennus
 - Työnhaku- ja uravalmennus
- Ohjaamo toiminta käynnistyi vuoden 2025 alussa. Ohjaamot ovat paikkoja, joissa kunnat, työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja muut nuorten tarvitsemat tahot, kuten koulutuksenjärjestäjät, tarjoavat palveluja yhdessä.

ONNISTUMISET

- TE24-uudistus ymmärrettiin Heinolassa oikein ja siihen tartuttiin
- Toimintaterapeutti otettu mukaan työpajatoimintaan. Parantaa mm. työkykyarviointien tekoa.

KEHITETTÄVÄÄ

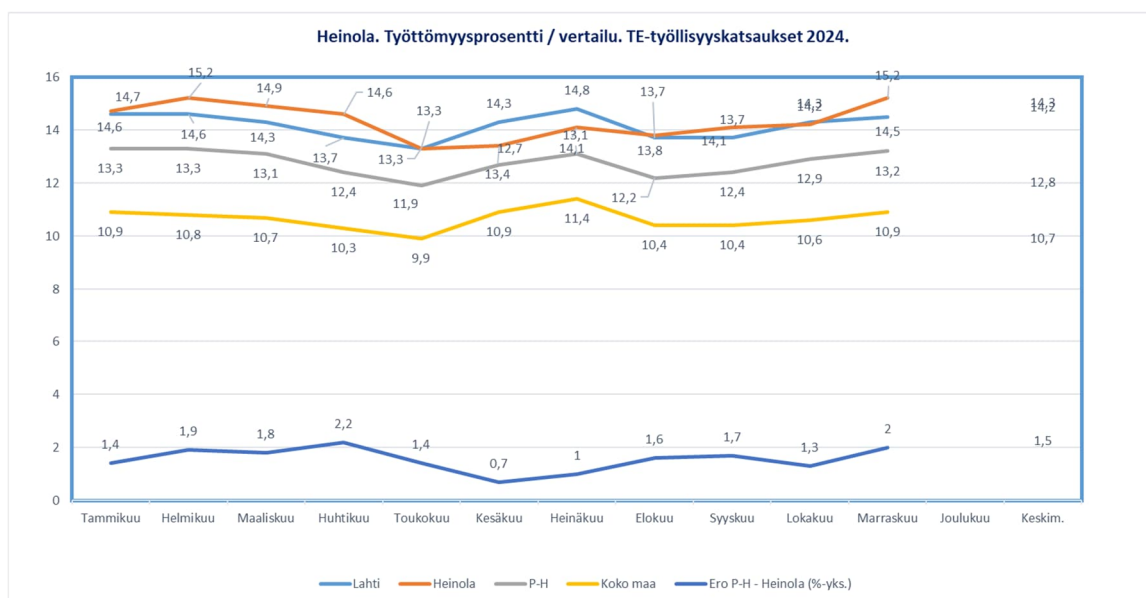
- Jääkö TE24-uudistuksessa vaikeimmin työllistyvien asema liian vähälle huomiolle? Työkyvyn selvittelyt riippuvaisia hyvinvointialueen tuottamista palveluista.
- Valmennukselliset kokeilut yrityksissä

“Työyhteisön merkitystä ei voi vähätellä. Minulla porukka johon kuulun.”



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

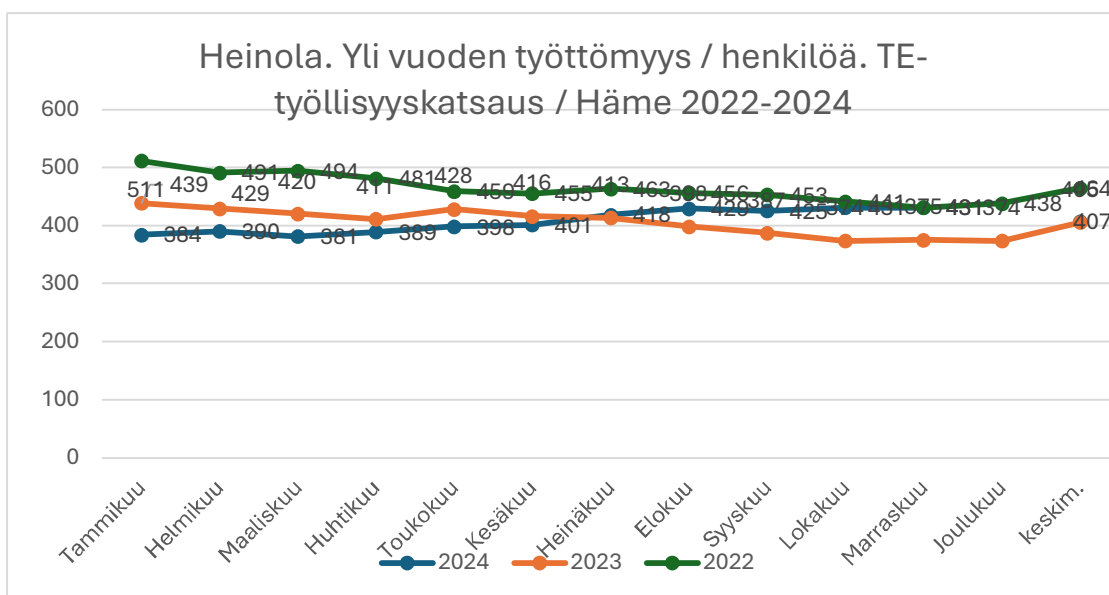
Heinolan työttömyysprosentti on ollut viime vuosina Hämeen korkeinta yhdessä Lahden kanssa. Alle 25-vuotiaiden työttömyysprosentti oli 17,3 marraskuussa 2024. Yhtenä suurena haasteena Heinolassa on matalan osaamistason työpaikkojen puute ja työvoiman liikkuvuuteen liittyvät haasteet.



Heinolassa työttömyys on valtuustokauden aikana pysynyt korkealla useista syistä. Yksi merkittävä tekijä on alueen teollisuuden rakennemuutos, joka on johtanut työpaikkojen vähenemiseen. Heinolassa on liian vähän kohderyhmää työllistäviä uusia yrityksiä ja investointeja, mikä on vaikeuttanut uusien työpaikkojen synty- mistä.



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS



Lokakuussa 2024 Heinolassa oli 1061 työtöntä työnhakijaa, mikä on 11 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Pitkäaikaistyöttömien (yli vuoden työttömänä olleet) määrä on pysytellyt yli 400 henkilössä seurantakauden aikana.

Työttömien työnhakijoiden joukossa on edelleen paljon henkilöitä, joiden ensisijainen palvelutarve liittyy jäljellä olevan työkyvyn selvittämiseen. Hyvinvointialueiden tuottamat palvelut ovat keskiössä ko. kohderyhmän monialaisen palvelutarpeen selvittelyssä. Työttömien työnhakijoiden (työvoiman) asemaa ei työmarkkinoilla saada tarvittaessa määrin parannettua ilman tehokkaita, työllistymistä tukevia sosiaali- ja terveysten palveluja.



6.4.1 Työllistymistä edistävät palvelut

TE24-uudistus

Vuoden 2025 alusta työvoimaviranomaispalvelut siirtyivät valtiolta kuntien vastuulle. Seudullista valmistelua asian tiimoilta on tehty useamman vuoden ajan. Päijät-Hämeessä lakisääteiset työvoimapalvelut ja järjestämisvastuu ovat Hollolan kunnalla pl. Lahti vastaa kyseisistä palveluista itse. Uuden viranomastoimijan nimi on Päijät-Hämeen työvoimapalvelut. Muutos tarkoittaa, että TE-toimistot ja työllisyyskuntakokeilut lakkauteaan, ja työnhakijat sekä työnantajat saavat jatkossa palvelua omassa kotikunnassaan.

Kunnat tukevat viranomaisen tuottamaa lakisääteistä työvoimapalvelua omilla työllisyyspalveluillaan. Uudistuksen yhtenä merkittävimmistä tavoitteista on varmistaa palvelujen yhdenvertainen saatavuus kaikille, mukaan lukien heikommassa työmarkkina-asemassa olevat. Tämä sisältää myös kielellisten oikeuksien toteuttamisen.

Päijät-Hämeen työvoimapalvelujen aluetoimistot sijaitsevat Heinolassa, Hollolassa sekä Orimattilassa. Heinolan aluetoimisto tuottaa työvoimaviranomaispalvelut myös Hartolan ja Sysmän kunnille.

Nuorten ohjaamot

TE24-uudistus ja siihen liittyvä lainsäädäntöuudistus toi kunnille vastuun myös nuorten verkostomaisen palvelun järjestämisestä. TYM-lain (Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä) mukainen nuorten osallistaminen tarkoittaa, että kunnat ovat velvollisia tarjoamaan alle 30-vuotiaille nuorille monialaista yhteispalvelua, joka vastaa heidän työllistymis-, koulutus- ja elämänhallintatarpeisiinsa. Tämä palvelu toteutetaan usein Ohjaamo-toiminnan kautta, jossa nuoret saavat apua työhön, koulutukseen ja

arkeen liittyvissä asioissa saman katon alta

Ohjaamot ovat paikkoja, joissa kunnat, työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja muut nuorten tarvitsemat tahot, kuten koulutuksenjärjestäjät, tarjoavat palveluja yhdessä. Tämä monialainen yhteistyö varmistaa, että nuoret saavat kattavaa tukea ja neuvontaa. Kunnat voivat osallistua Ohjaamotoimintaan eri laajuudessa, mutta niiden osallistuminen on tärkeää, jotta nuorille tarjotta-



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

vat palvelut olisivat mahdollisimman kattavia ja vaikuttavia.

Itä-Hämeen Ohjaamo koostuu Hartolan, Heinolan ja Sysmän palvelupisteistä. Toiminnan lakisääteinen

koordinointi tapahtuu Heinolasta käsin. Hartolassa ja Sysmässä on omat kuntakohtaiset Ohjaamopisteistä vastaavat henkilöt.

Ohjaamojen ensisijaiset tehtävät ovat monialaisia ja keskittyvät nuorten kokonaisvaltaiseen tukemiseen:

- Työllistymisen tukeminen: Ohjaamot auttavat nuoria löytämään työpaikkoja ja tarjoavat tukea työnhaussa, kuten CV:n laatimisessa ja työhaastatteluihin valmistautumisessa.
- Koulutukseen ohjaaminen: Neuvonta ja ohjaus koulutusmahdollisuuksista, mukaan lukien oppilaitoksiin hakeminen ja opintojen suunnittelu.
- Elämänhallinnan tukeminen: Ohjaamot tarjoavat apua arjenhallintaan liittyvissä asioissa, kuten taloudenhallinnassa, asumisessa ja hyvinvoinnissa.
- Monialainen yhteistyö: Ohjaamot toimivat yhteistyössä eri toimijoiden, kuten sosiaali- ja terveystieteiden, nuorisotyön ja koulutusorganisaatioiden kanssa, tarjoten nuorille kattavaa tukea.
- Nuorten osallisuuden edistäminen: Nuorten äänen kuuleminen ja heidän osallistamisensa palveluiden suunnitteluun ja toteutukseen.
- Psykososiaalinen tuki: Tarjotaan tukea nuorten mielenterveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.
- Ohjaamot pyrkivät tarjoamaan matalan kynnyksen palveluita, jotka ovat helposti nuorten saatavilla ja vastaavat heidän yksilöllisiin tarpeisiinsa.



Työpaja Torppa

Heinolassa Työpaja Torpan rooli TE24-uudistuksessa ja siihen liittyvässä palvelutuotannossa on keskeinen. Työpajatoiminta on ensisijaisesti nuorisolain mukaista toimintaa, mutta valtakunnallisesti kunnalliset työpajat ovat ottaneet asiakkaikseen myös yli 30-vuotiaita valmentautujia. Tähän on vaikuttanut rahoitusmalli, jossa kunnat ovat vastanneet työttömyysturvan rahoittamisesta siltä osin, kun työnhakijan työttömyys on pitkittynyt ja hän ei ole

missään työllistymistä edistävässä palvelussa.

Työpaja Torpan palveluvalikoimaa on valtuustokauden aikana kehitetty vastaamaan paremmin työvoimaviranomaisen kanssa tehtävää vastinparityötä. Kaupungin omalla palvelutuotannolla voidaan myös säästää työllisyydenhoidon ostopalvelukustannuksia.

Työpaja Torpan palveluvalikoima koostuu seuraavista palvelupaketeista ja kokonaisuuksista:

- Yksilövalmennus
- Työvalmennus
- Ryhmävalmennus
- Starttivalmennus
- Toimintaterapeutin työ- ja toimintakykyä parantava yksilö- ja ryhmävalmennus sekä työkykyarviot
- Valmennuksellinen työkokeilu kaupungin yksiköissä työpajan sopimana
- Työhönvalmennus
- Työnhaku- ja uravalmennus



7 HYVINVOINTITieto JA TIEDOLLA JOHTAMINEN

Tiedolla johtaminen HYTE-työssä tarkoittaa, että päätöksenteko perustuu kerättyyn ja analysoituun tietoon. Tämä mahdollistaa tehokkaamman ja vaikuttavamman hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kunnissa. Tiedolla johtaminen auttaa tunnistamaan tarpeet, seuraamaan edistymistä ja tekemään perusteltuja päätöksiä, jotka parantavat asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä. Luotettava tieto edistää

myös päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja vastuullisuutta. Analysoimalla kerättyä tietoa asiantuntijaverkostoissa ja vahvistamalla sitä kohderyhmien kanssa, saadaan luotettavin tietoa. Hyvinvointitietoa on mahdollista kerätä useista eri lähteistä niin kansallisella, maakunnan kuin paikallisella. Hyvinvointitiedon ongelmana on usein viiveellä tuleva tieto.

Esimerkkejä hyvinvointitiedon lähteistä hyvinvointikertomukseen 2021–2025

- Kouluterveyskyselyt 2021 ja 2023
- MOVE!
- Heinolan ikäihmisten hyvinvointikysely 2023
- Maakunnallinen hyvinvointikysely 2024
- Heinolan lapsiperheiden kysely 2024
- Hyvinvointikysely koululaisille 2024 (ruokatottumus- ja päihdekysely)
- TEA-viisarin tulokset
- Sotkanet
- Terveystemme.fi
- Kuntakortti
- Kuntien asukaskokemuskysely 2024
- Yhdyskuntatekniset palvelut 2024-kysely
- Lipas.fi



8 HYTE-TYÖN RAKENTEET JA RAPORTOINTI

Hyvinvointia ja terveyttä edistetään monilla eri tasoilla. Tämä ulottuu yksilön omista valinnoista aina organisatioiden ja järjestöjen toimintaan, tavoitteisiin, johtamiseen, strategiseen työhön ja päätöksentekoon saakka.

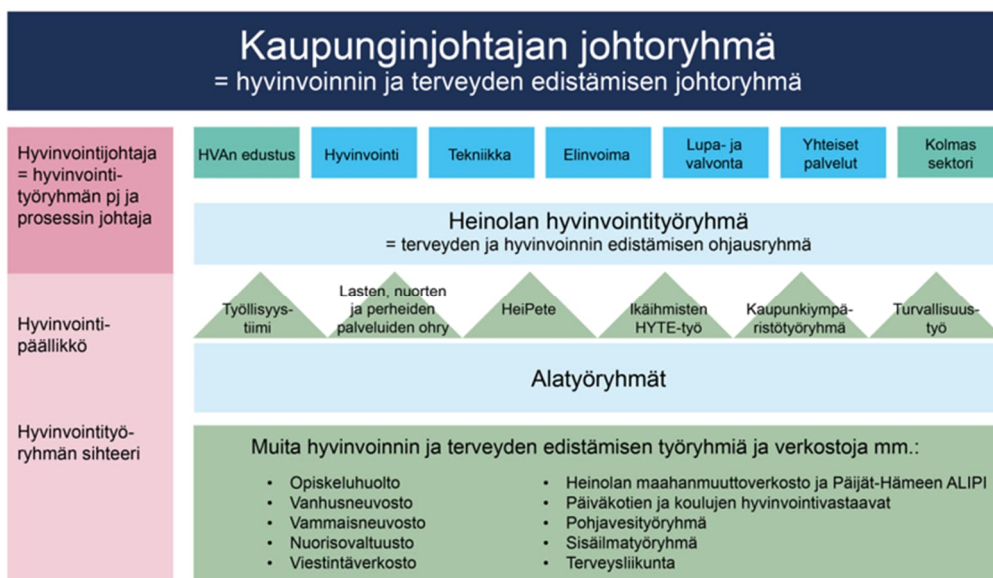
Kunnilla on keskeinen rooli kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Hyvinvoiva väestö on elinvoimaisen kunnan perusta. Hyvinvointia ja terveyttä edistetään laajasti ihmisten arkiympäristöissä, ja useat tahot kaupungissa tarjoavat palveluja ja toimintaa, jotka tukevat tätä tavoitetta.

8.1 Rakenteet

Heinolassa HYTE-työn rakenteet ovat toimivat ja toimijoiden tuttuus helpottaa yhteistyötä. Kolmannen sektorin toimijoina Jyränkölä ja Heinolan seurakunta ovat kiinteät yhteistyökumppanit kaupunkiorganisaatiolle ja hyvinvoinnin edistämistyötä tehdään yhdessä. Myös järjestöjen edustaja on vuosien ajan ollut osana hyvinvointityöryhmää.

Kaupungin HYTE-työstä vastaa kaupunginjohtajan johtoryhmä ja sen alaisuudessa poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä alatyöryhmineen sekä toimialojen (nykyiset palvelualueet) johtoryhmät.





Kuva: Hyvinvointityön rakenteet vuoden 2024 lopussa. Organisaatiomuutoksen myötä rakenteita päivitetään parhaillaan.

Heinola osallistuu myös maakunnalliseen hyvinvointityöhön useiden verkostojen kautta, kuten hyte-koordinaattoriverkosto, ehkäisevän työn PETE-verkosto, ravitsemusterveyden verkostot, kotouttamistyö sekä LAPE- ja perhekeskusverkostot. Lisäksi yhdyspintatyötä kehitetään eri työryhmissä, kuten opiskeluhoollon ja ikäihmisten palveluiden välillä.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023	2024
Hyvinvointikertomus hyväksytty valtuustossa, % tiedot toimittaneista alueen kunnista info ind. 5143	Heinola	yhteensä	100		100	
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä info ind. 5333			100	100	100	100
Väestöryhmien välisten terveyserojen raportointi valtuustolle, % tiedot toimittaneista alueen kunnista info ind. 5144			100		100	

Hyvinvointityöryhmän (Hyry) kokoonpano vuoden 2025 alussa

3. sektorin edustajat:

- järjestön edustaja
- kansalaisopiston edustaja, Jyränkölän Setlementti ry
- diakoniatyöntekijä, Heinolan seurakunta

Hyvinvointialueen edustaja

- Hyvinvointikoordinaattori

Hyvinvointipalvelut

- hyvinvointijohtaja (pj.)



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

- toimistosihteeri (siht.)
- virikkeellisen elämän palvelualuejohtaja
- liikuntapalvelujohtaja
- koulutusjohtaja
- hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntija

Kaupunkiympäristö

- kaupunkiympäristöjohtaja
- palvelupäällikkö, ruoka- ja siivouspalvelu
- kaavoitusarkkitehti

Yhteiset palvelut

- vastaava tuottaja
- viestinnän asiantuntija
- kehittämis- ja valmiusasiantuntija

Hyvinvointityöryhmä kokoontuu kuukausittain ja kehittämispäivät on järjestetty kaksi kertaa vuodessa hieman laajemmalla kokoonpanolla. Kokouksia valmistelevana tahona toimii minihyry, joka seuraa myös HYTE-työn vuosikellon toteutumista.

Hyvinvointityön rakenteet ja verkoston tuttuus ja sitoutuneisuus ovat Heinolan HYTE-työn vahvuuksia. Toimivat rakenteet ja yhdessä tekeminen luovat jatkuvuutta toimintaan.



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

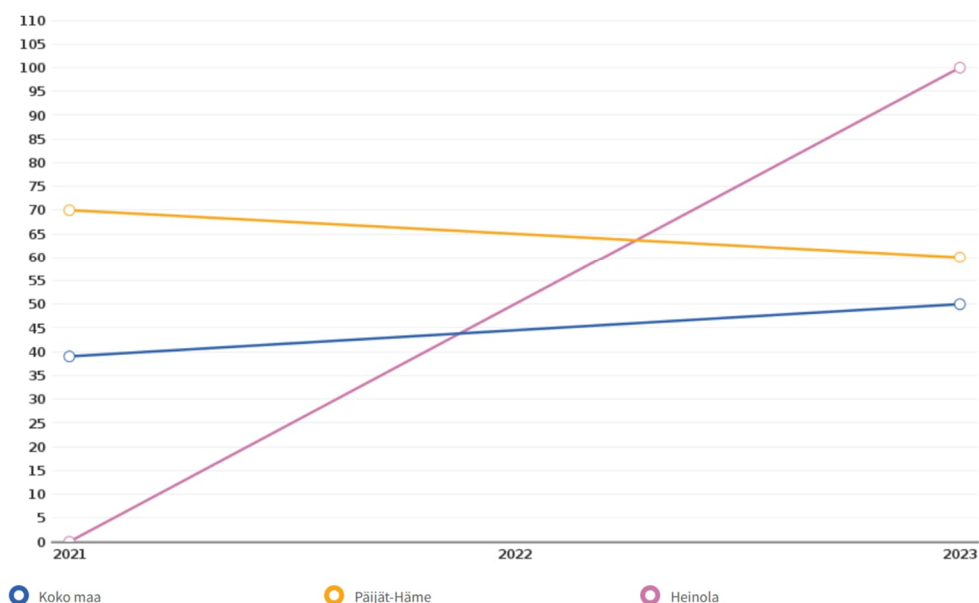
Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi (EVA)

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi on arviointitapa, jossa etukäteen mietitään ja arvioidaan, miten valmistelussa oleva päätös vaikuttaisi erilaisten ihmisryhmien elämään. Ennakkoarviointien tavoitteena on auttaa hahmottamaan tehtävän päätöksen vaikutuksia etukäteen erilaisten

vaihtoehtojen valossa. Kuluneen valtuustokauden aikana hyvinvointitoimialalla on tehty ennakkoarviointeja varhaiskasvatus- ja kouluverkkoselvityihin liittyen. Esimerkkeinä tästä Kirkkis-talon suunnittelu ja Tommola-talon sekä Rainion päiväkodin jatkot.

Ennakkoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa, %

info ind. 468 Sukupuoli: Yhteensä



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualueella tehtiin vuoden 2024 aikana toimintamalli Heinolan kaupungin vaikutusten ennakoarviointi-prosessien tueksi. Malli esiteltiin loppuvuodesta 2024 kaupunginjohtajan johtoryhmässä ja tuotiin työntekijöiden käytettäväksi Siltaan. Toimintamallin tarkoituksena on selkeiden

ohjeistusten myötä vahvistaa kaupungissa tehtäviä vaikutusten ennakoarviointi-prosesseja, sekä lisätä niiden määrää. Prosessi on ennen kaikkea käyttökelpoinen työkalu päätöksenteon tueksi. Prosessien määriä tullaan seuraamaan jatkossa vuositason tasolla. Toimintamallia arvioidaan tarpeen mukaan.

8.2 Raportointi

Kuntalain (410/2015) mukaan kunnan tulee pyrkiä edistämään asukkaidensa hyvinvointia. Tämä tarkoittaa, että kunnat ovat vastuussa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteiden suunnittelusta, toteutuksesta ja seurannasta, ja niiden on raportoitava

näistä toimista säännöllisesti. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa kunnat ja hyvinvointialueet raportoimaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä osana niiden lakisääteisiä tehtäviä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen raportointi valtuustokaudella 2021-2025



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen raportointi tehdään vuosittain hyvinvointitilinpäätöksen yhteydessä ja laajempi hyvinvointikertomus aina valtuustokauden päättyessä. Hyvinvointisuunnitelma toimii HYTE-työtä ohjaavana punaisena lankana. Hyvinvointikertomuksen raportointi pohjautuu valtuustokaudelle laaditun hyvinvointisuunnitelman teemoihin ja tavoitteisiin. Raportoinnin apuna toimii Targtor-järjestelmä, jolla seurataan kaupungin strategian toteutumista ja se sisältää erikseen hyvinvointisuunnitelmaosuuden. Toimijaverkosto on koonnut vuosittain tehtyjä toimenpiteitä

teemojen ja yksittäisten tavoitteiden alle. HYTE-työssä ja hyvinvointikertomuksessa otetaan huomioon Heinolan oman hyvinvointisuunnitelman lisäksi muita paikallisia ja maakunnallisia suunnitelmia kuten esimerkiksi maahanmuutto-ohjelma, ravitsemusterveyden edistämisen suunnitelma ja ehkäisevän työn suunnitelma.

Hyvinvointikertomuksen 2021–2025 pohjalta laaditaan uusi hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2025–2029.



9 KAUDEN 2021–2025 ONNISTUMISET JA EVÄSTYKSET TULEVAAN

Edellisen laajan hyvinvointikertomuksen 2017–2021 evästyksinä kuluneelle valtuustokaudelle oli hyvinvointityön kytkeminen vahvemmin osaksi strategista työtä, HYTE-työn rakenteiden säilyttäminen ja kehittäminen sekä koronapandemian jälkeiseen aikaan panostaminen. Hyvinvointityöryhmä arvioi, että näissä on onnistuttu. Hyvinvointisuunnitelma on toiminut

hyvinvointityön ohjenuorana, tehtyjä toimenpiteitä on kirjattu sähköiseen järjestelmään ja tavoitteiden toteutumisista on raportoitu säännöllisesti sovitujen mittareiden pohjalta. Tapah- tumien määrä sekä tapahtumien osallistujamäärät kertovat siitä, että koronapandemiasta on palauduttu.

ONNISTUMISET 2021–2025 VALTUUSTOKAUDELTA

HYTE-työn rakenteet

- Työ on poikkihallinnollista ja verkosto on sitoutunut. 3.sektori, Jyränkölä, seurakunta ja hyvinvointialue on edustettuna hyvinvointityöryhmässä ja työtä suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä.
- Tiedolla johtaminen on parantunut hyvinvointitiedon yhdessä koostamisen myötä ja hyvinvointilautakunta on ollut sitoutunut hyvinvoinnin edistämiseen.

Osallisuuden vahvistaminen

- Osallistuva budjetointi, kaupunginosatapaamiset, kyselyt, viestinnän lisääminen, ennakkovaikutusten arviointi etenee, yhteisölliset tapahtumat, kohderyhmien osallistaminen suunniteluun

Ympäristön viihtyisyys ja turvallisuus

- Panostuksia ja parannuksia tehty runsaasti teiden, ulkoliikuntapaikkojen ja ympäristön viihtyisyyden osalta kuten kuntoportaat, esteetön rantareitti jne.



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Syksyllä 2025 hyväksyttävän hyvinvointisuunnitelman 2025–2029 teemat ovat samat kuin kuluneen valtuustokauden suunnitelmassa.



Tavoitteita ja toimenpiteitä pohditaan hyvinvointityöryhmässä ja palvelualueilla. Monesta suunnasta tulevat säästöpainotteet sekä yhteiskunnan jakautuminen myös hyvinvoinnin osalta haastavat HYTE-työtä. Huolta on myös osasta yläkouluikäisiä, joilla ongelmat ovat kasaantuneet. Toisaalta ilonaiheita löytyy paitsi HYTE-työn rakenteista myös aktiivisista ja hyvinvoivista

ikäntyneiden joukosta sekä esimerkiksi alakoululaisten parantuneista MOVE-tuloksista. Yhteistyö ja avoin vuoropuhelu toimijoiden ja asukkaiden kesken auttavat meitä löytämään jatkossakin uusia näkökulmia ja ratkaisuja.



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

KEHITETTÄVÄÄ VALTUUSTOKAUTEEN 2025–2029

”Osallisuus ja yhteisöllisyys kaupungin menestystekijäksi”

Kaudella 2025–2029 hyvinvointityöryhmä haluaa panostaa perheiden hyvinvointiin ja yksinäisyyden taklaamiseen erityisesti ikääntyneiden kohdalla. Myös nuorten työttömyyden lukuihin toivotaan parannusta.



10 INDIKAATTOREITA**10.1 Yleiset indikaattorit**

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista [Info 190](#)

Alue	Sukupuoli	2022	2023
Koko maa	yhteensä	27,8	28,0
Päijät-Häme		26,1	26,1
Heinola		27,4	25,3

Lapsiasuntokunta on asuntokunta, jossa on vähintään yksi alle 18-vuotias henkilö. Asunto on ahtaasti asuttu, jos siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huonelukuun (määritelmä vuodesta 1990 lähtien).

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta [Info 3037](#)

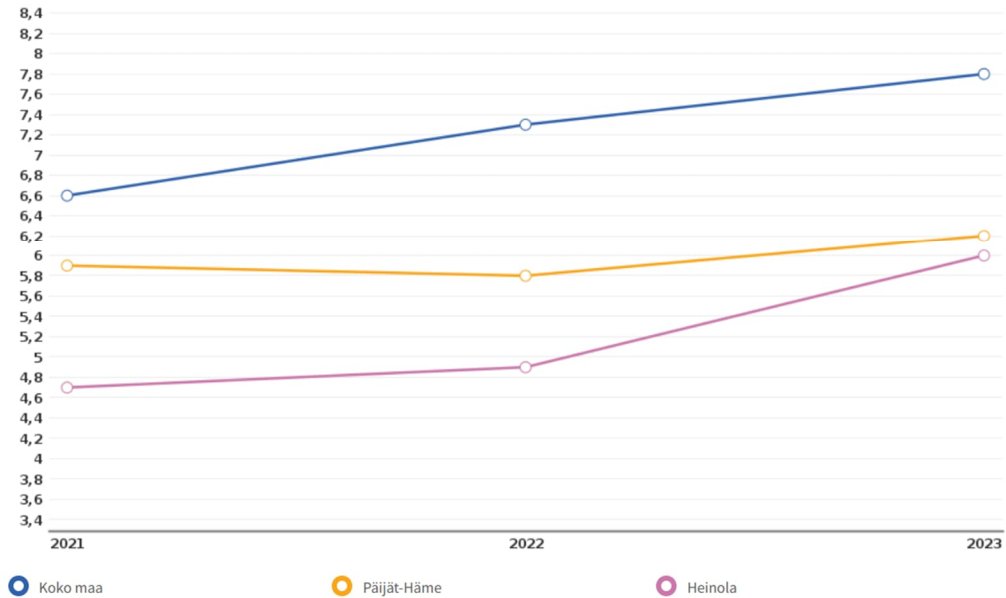
Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
Koko maa	yhteensä	104,2	94,1	91,8
Päijät-Häme		101,3	92,2	96,3
Heinola		106,9	106,4	108,6



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

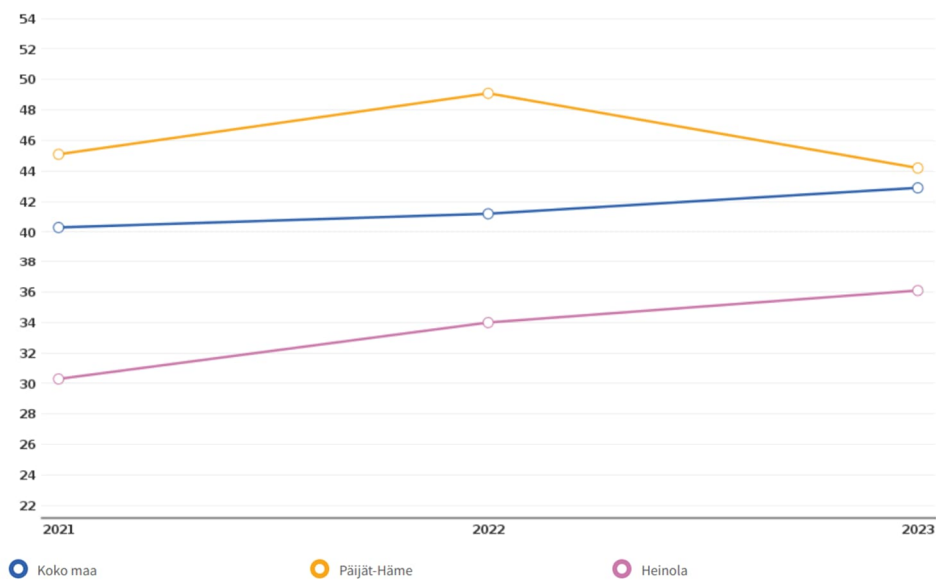
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

info ind. 3113 Sukupuoli: Yhteensä



Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta

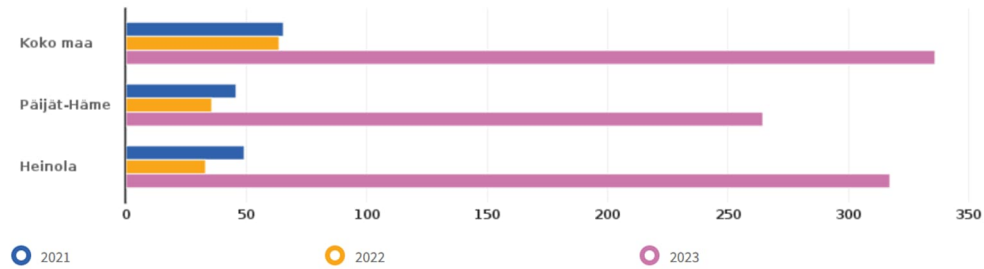
info ind. 3114 Sukupuoli: Yhteensä



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Vastaanotetut pakolaiset / 100 000 asukasta

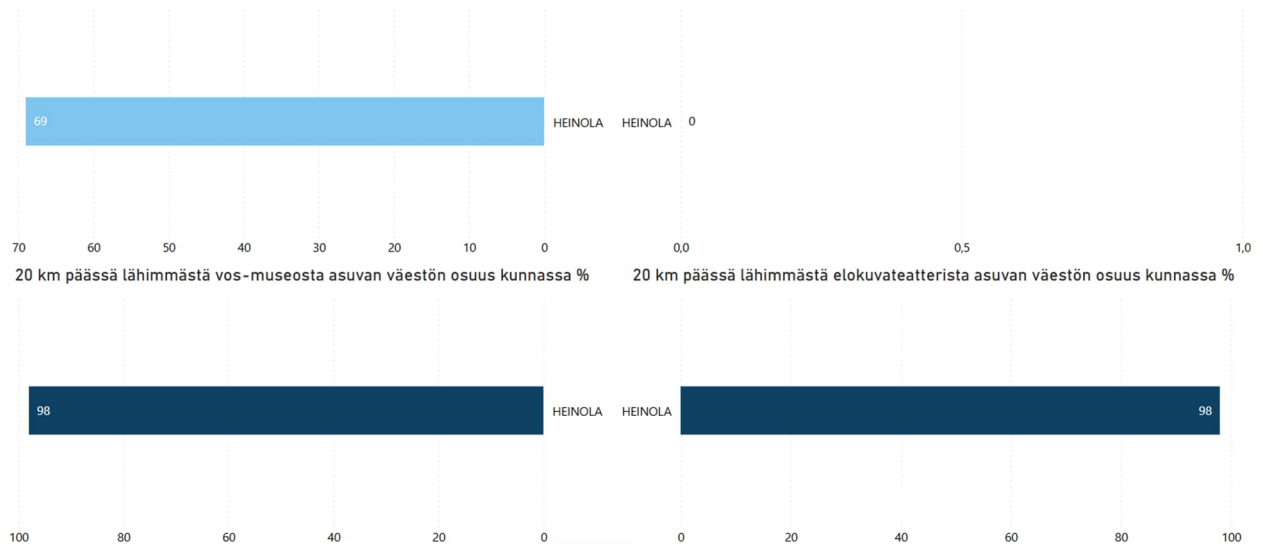
info ind. 2441 Sukupuoli: Yhteensä



Tiedot koskevat vuotta 2022

3 km päässä lähimmästä kirjastosta asuvan väestön osuus kunnassa %

20 km päässä lähimmästä vos-teatterista asuvan väestön osuus kunnassa %



Ryhmittely

Kunta

Valitse suure

Liikuntapaikkojen lkm/1000 asukasta



LATAA

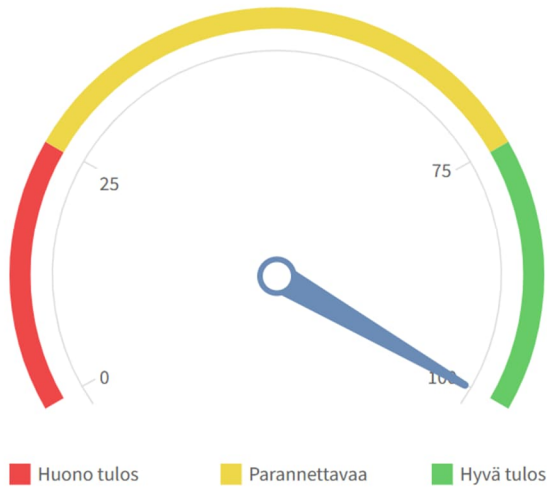


Liikuntapaikkojen lkm/1000 asukasta



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Kevyen liikenteen väyliä : Heinola 2024



Kevyen liikenteen väyliä

metriä/asukas

Aineisto päivitetty 20.12.2024



Pisteet

Kevyen liikenteen väyliä

metriä/asukas



Heinola

100

100
4,4 m/asukas

Koko maa

55

Toteutuu vaihtelevasti



Pisteet

Liikunnan ja ulkoilun käyttökustannukset

Nettokustannukset, euroa/asukas



Henkilöstökulut, euroa/asukas



Heinola

75

75
162 €/asukas

75
46 €/asukas

Koko maa

62

62
Toteutuu vaihtelevasti

54

Toteutuu vaihtelevasti

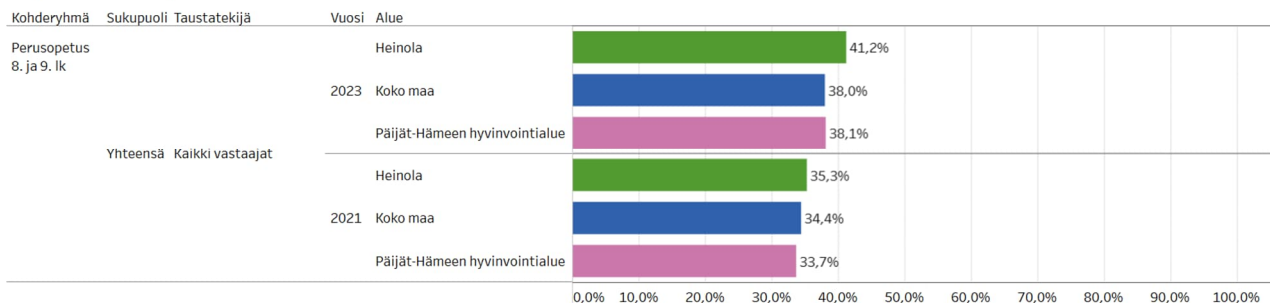


PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

10.2 Lapset ja nuoret

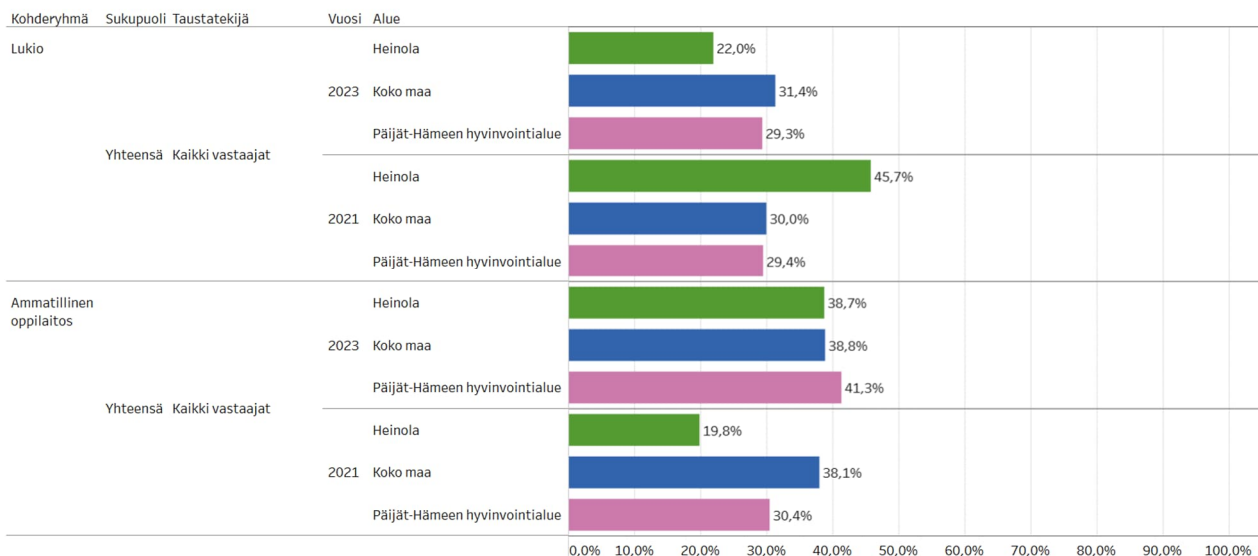
Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 13 - 16-vuotiailla info ind. 3235	Koko maa	yhteensä	25,2	24,8	23,5
	Päijät-Häme		24,8	25,3	23,5
	Heinola			31,6	
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla info ind. 3231	Koko maa		20,6	19,1	19,4
	Päijät-Häme		19,3	17,7	18,5
	Heinola			20,0	22,6
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 7 - 12-vuotiailla info ind. 3233	Koko maa		24,5	23,4	22,3
	Päijät-Häme		24,5	24,2	24,0
	Heinola			26,4	23,9

Ei syö koululounasta päivittäin



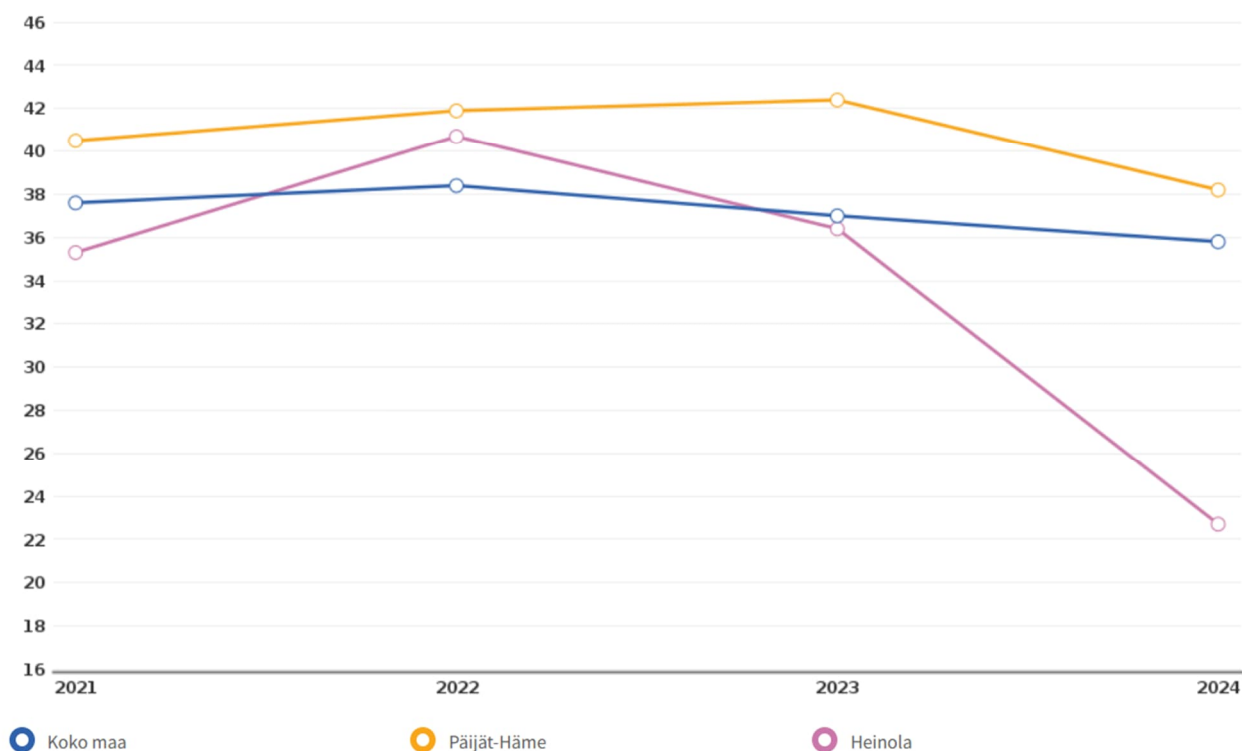
PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Ei syö koululounasta päivittäin



Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

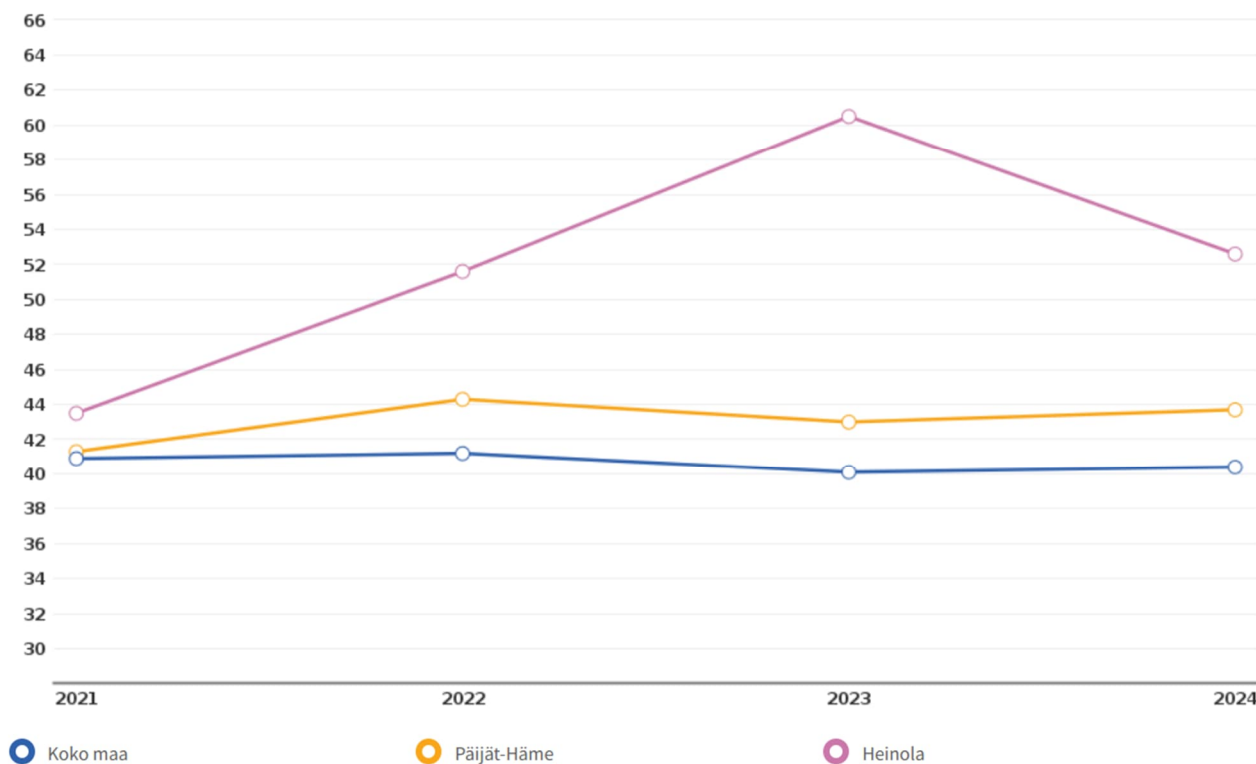
info ind. 5477 Sukupuoli: Yhteensä



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

info ind. 5478 Sukupuoli: Yhteensä



Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) Info 5362

Alue	Sukupuoli	2021	2023
Koko maa	yhteensä	6,3	7,7
Päijät-Häme		7,6	8,0
Heinola		9,1	12,6

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta, joiden päihteiden käyttö herättää huolta. Indikaattori perustuu neljään osioon: 1) Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavukkeita, 2) Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, 3) Kokeillut vähintään kaksi kertaa kannabista, 4) Pelaa rahapelejä viikoittain. Tarkastelussa ovat vastaajat, joilla toteutuu vähintään kaksi edellä mainituista.



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) [Info 5363](#)

Alue	Sukupuoli	2021	2023
Koko maa	yhteensä	6,7	7,2
Päijät-Häme		5,4	6,2
Heinola		1,1	3,0

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) [Info 5364](#)

Alue	Sukupuoli	2021	2023
Koko maa	yhteensä	18,9	18,2
Päijät-Häme		17,0	23,9
Heinola		17,1	25,2

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2023
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4817	Koko maa	yhteensä	10,8	11,3
	Päijät-Häme		12,3	12,5
	Heinola		12,1	11,5
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 286	Koko maa		25,7	26,6
	Päijät-Häme		24,8	25,7
	Heinola		23,8	33,3

Indikaattori ilmaisee terveydentilansa keskinkertaiseksi, melko huonoksi tai huonoksi kokevien osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa.

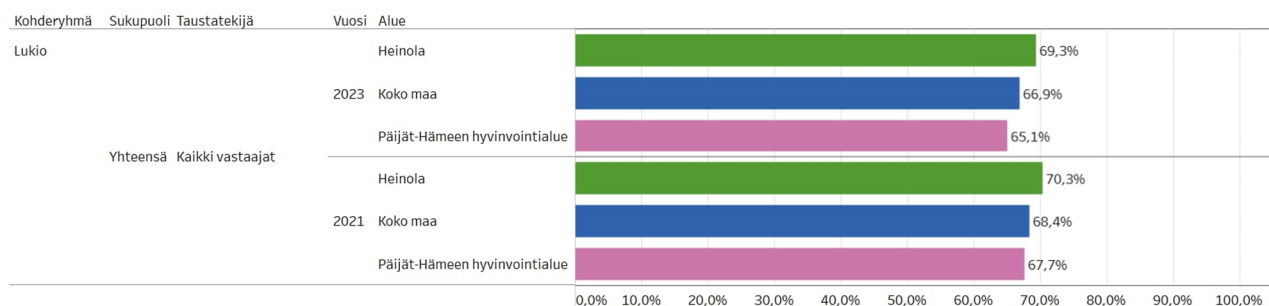
Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2023
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista info ind. 3931	Koko maa	yhteensä	27,9	28,6
	Päijät-Häme		30,6	35,2
	Heinola		26,2	29,2
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista info ind. 3916	Koko maa		26,5	25,2
	Päijät-Häme		27,5	23,8
	Heinola		21,9	15,8



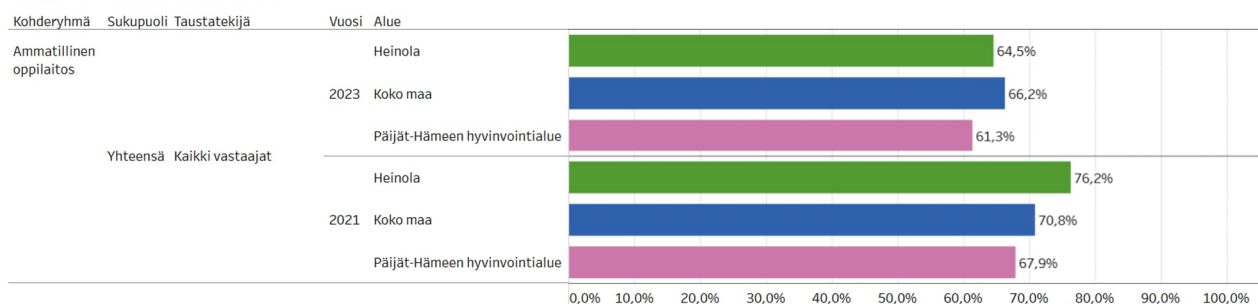
PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2023
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 328	Koko maa	yhteensä	19,4	21,4
	Päijät-Häme		20,1	22,4
	Heinola		21,3	29,2
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista info ind. 346	Koko maa		16,6	18,0
	Päijät-Häme		20,8	24,4
	Heinola		18,2	14,9
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista info ind. 337	Koko maa		21,5	21,1
	Päijät-Häme		23,5	21,3
	Heinola		18,3	14,1

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä

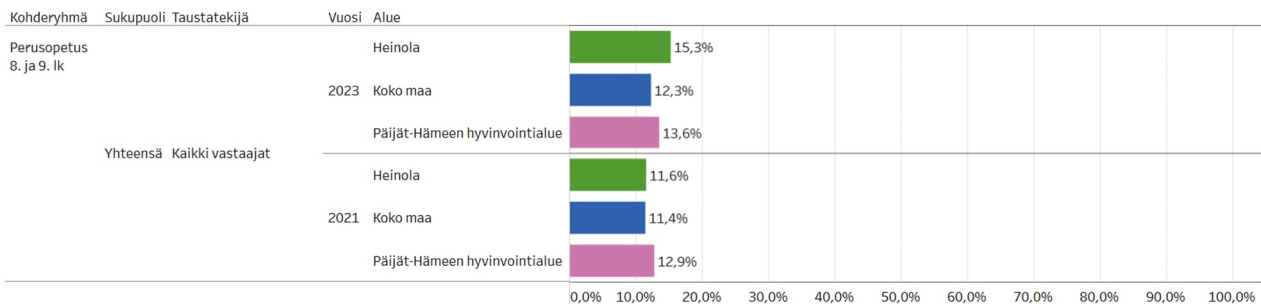


Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä



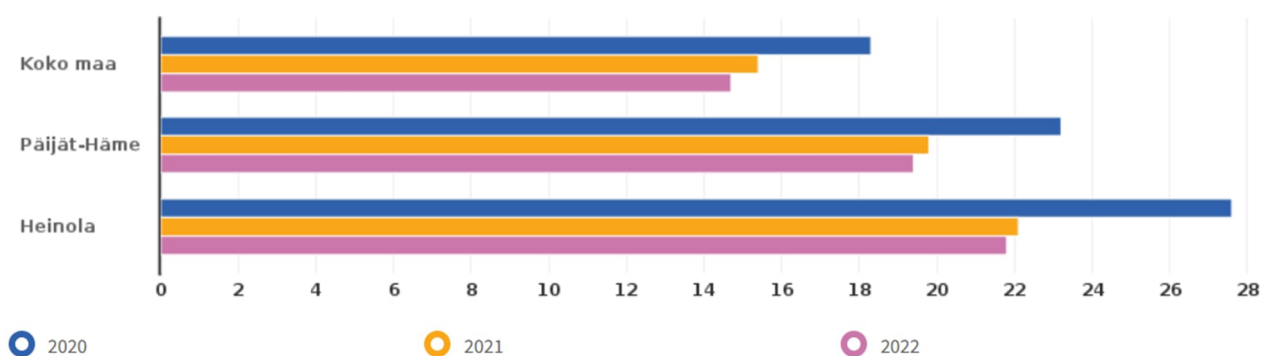
PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Erittäin heikko osallisuuden kokemus



Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä

info ind. 5387 Sukupuoli: Yhteensä



Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Info 3071

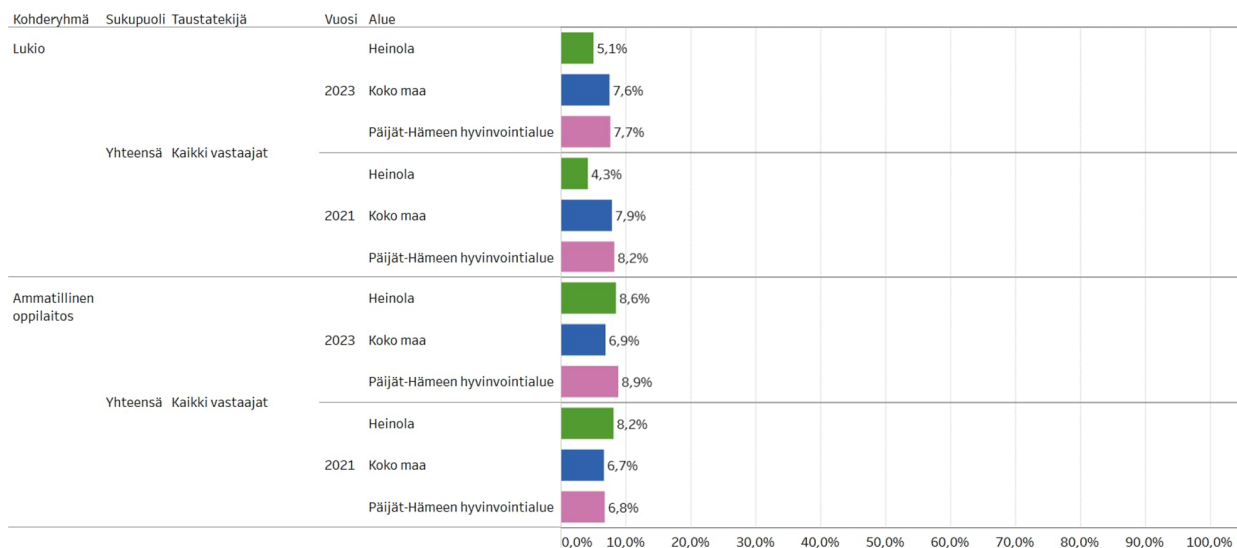
Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
Koko maa	yhteensä	5,3	4,5	4,2
Päijät-Häme		7,2	6,5	5,7
Heinola		8,1	7,3	6,8

Vaikeasti työllistetyt on suhteutettu vastaavan ikäiseen väestöön, koska tässä ryhmässä on mukana myös henkilöitä, jotka eivät kuulu työvoimaan. Vaikeasti työllistyvien ryhmään luetaan pitkäaikaistyöttömät, rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät, palveluilta työttömäksi jääneet ja palveluilta palveluille siirtyneet. Pitkäaikaistyöttömät sisältää vähintään vuoden yhdenjaksoisesti työttömänä työnhakijana olleet.



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana



Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa, % kouluista [Info 5396](#)

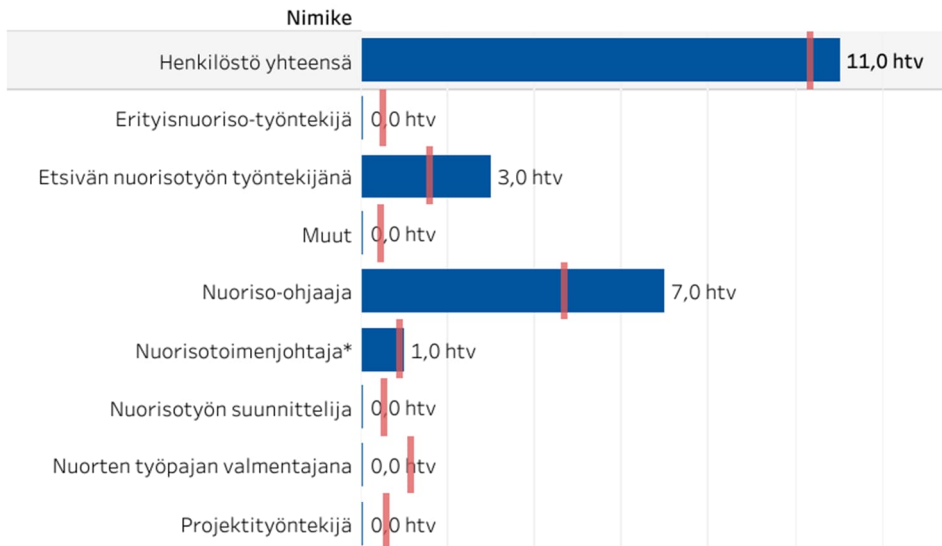
Alue	Sukupuoli	2021	2023
Koko maa	yhteensä	65	66
Päijät-Häme		78	80
Heinola		0	0



Nuorisotyö alueilla

Henkilötyövuodet nimikkeittäin: Heinola, 2023

■ Vertailuarvo (htv jolla alueen henkilökunta vastaisi koko maan keskiarvoa)



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Palveluiden saatavuus: Heinola, 2023

Palveluryhmä	Palvelu	^A 2
Avoin nuorisotyö / yhteisöllinen nuorisotyö	Avoin pienryhmä- tai kerhotoiminta	100%
	Digitaalinen nuorisotyö / verkkonuorisotyö	100%
	Kansainvälinen nuorisotyö	0%
	Leiritoiminta	100%
	Nuorille järjestetyt koulutukset ja tiedotustilaisuudet	100%
	Nuorisotoimen tukema nuorten kesätyöllistäminen	100%
	Nuorten tieto- ja neuvontatyö	100%
	Tilat nuorten omaehtoiseen toimintaan	100%
Kohdennettu ja erityisnuorisotyö	Etsivä nuorisotyö	100%
	Katutyö tai jalkautuva nuorisotyö	100%
	Nuorten työpajatoiminta	100%
	Ohjaamon palvelut	0%
	Pienryhmätoiminta	100%
Nuorisotyö koulussa	Nuorisotyö peruskouluissa	100%
	Nuorisotyö peruskoulun ja toisen asteen nivelvaihees..	100%
	Nuorisotyö toisen asteen oppilaitoksissa	100%
Nuorten kansalaistoiminnan tukipalvelut	Nuorisojärjestöjen tukipalvelut	100%
	Nuorten vapaiden toimintaryhmien tukipalvelut	100%

Henkilötyövuodet vuosittain: Heinola (Yhteensä)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
HTV alueella	5,0	5,0	5,0	7,0	30,0	11,0
Muutos ed. vuodesta		(+0,0)	(+0,0)	(+2,0)	(+23,0)	(-19,0)

Tiedot koskevat päätoimisia (vakituiset ja määräaikaiset) työntekijöitä ja sisältää ostopalvelun henkilötyövuodet, jos kunta toteuttaa nuorisolain 8. §:ssä säädettyjä nuorisotyön ja -politiikan tehtäviä ostopalveluna.

Vuodesta 2022 alkaen lukuihin sisältyy myös etsivän nuorisotyön tai työpajojen henkilökunta.

* sisältää päällikkö- ja esihenkilötason työntekijät sekä nuorisosihteerit tai muut nuorisotoimesta vastaavat työntekijät.



PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2019	2023
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) info ind. 5368	Koko maa	yhteensä	20,5	25,6
	Päijät-Häme		21,1	27,1
	Heinola		20,5	26,7
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) info ind. 5370	Koko maa		10,8	10,9
	Päijät-Häme		10,7	13,7
	Heinola		9,4	9,7
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) info ind. 5369	Koko maa		10,1	13,1
	Päijät-Häme		10,4	16,7
	Heinola		24,0	1,0

10.3 Aikuiset ja ikääntyneet

Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä [Info 237](#)

Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
Heinola	yhteensä	50,8	50,1	50,3

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä [Info 3262](#)

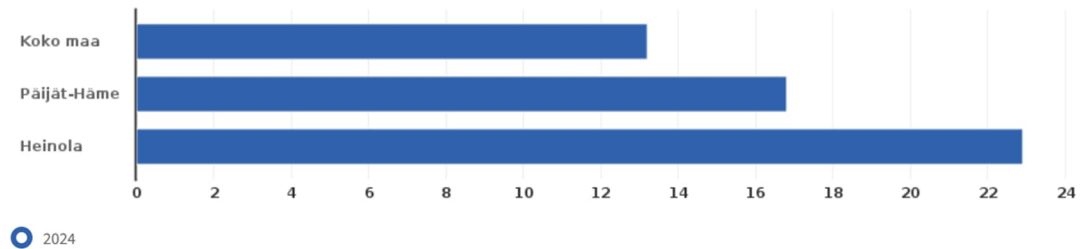
Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
Koko maa	yhteensä	4,6	4,3	4,1
Päijät-Häme		2,8	2,7	2,5
Heinola		2,8	3,1	2,5



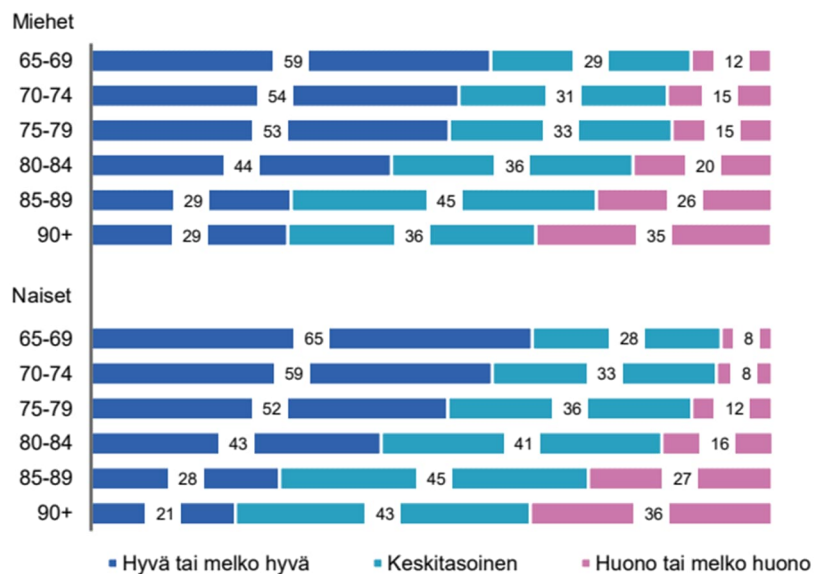
PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

75 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2024)

info ind. 745 Sukupuoli: Yhteensä



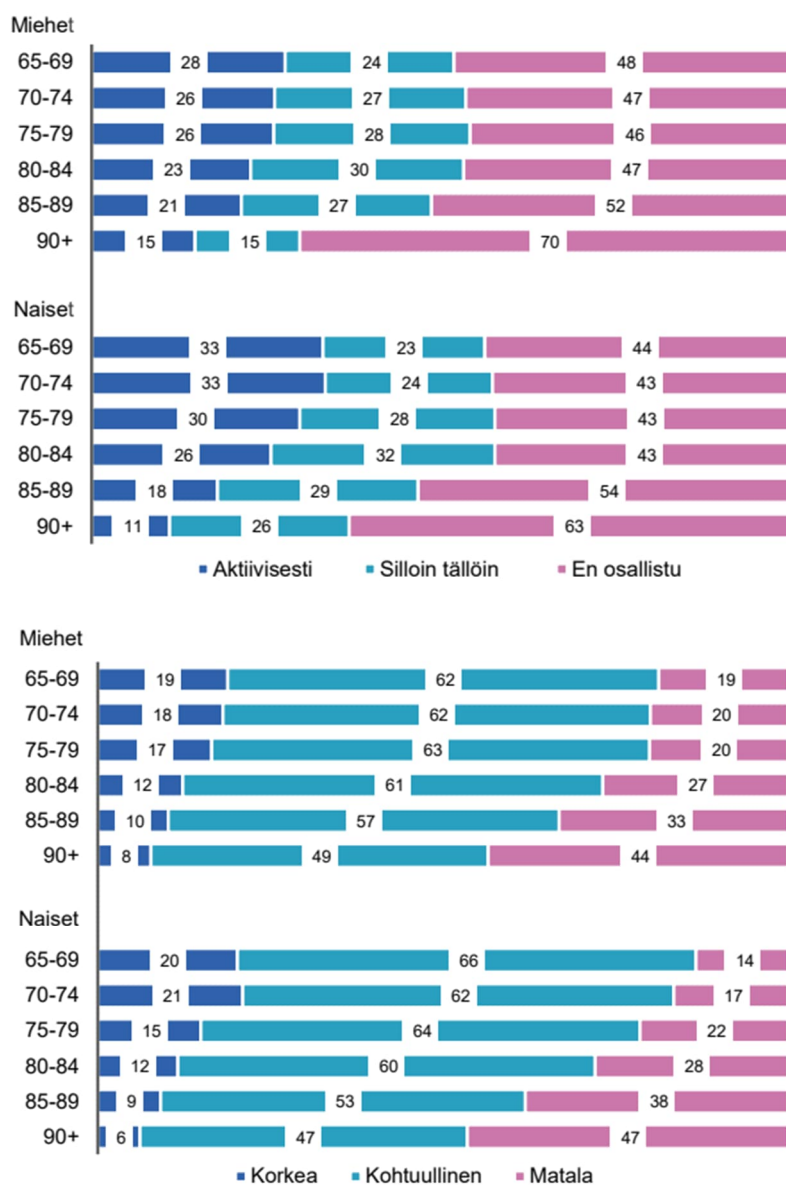
Ikääntyneiden mielen hyvinvoinnin tila 2023-tutkimusten tuloksia kansallisella tasolla:



Kuvio 1. Millainen terveydentiläsi on nykyisin? (%).



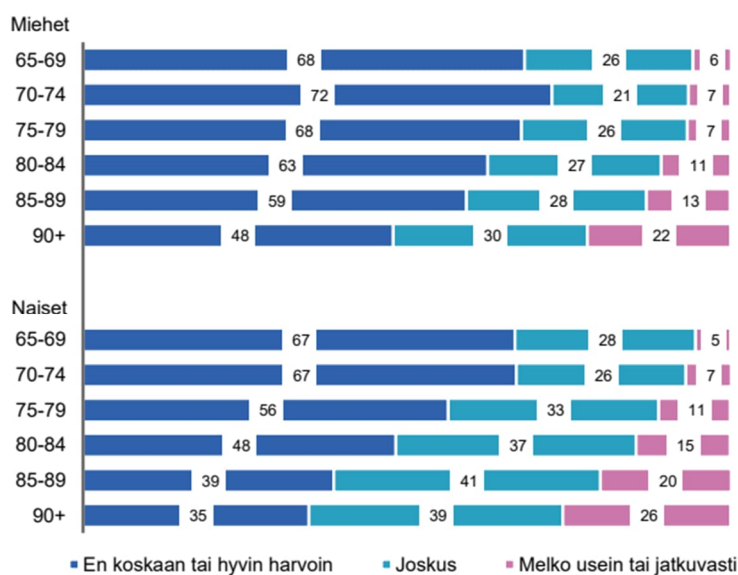
PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS



Kuvio 11. Positiivinen mielenterveys kolmiluokkaisena (%).



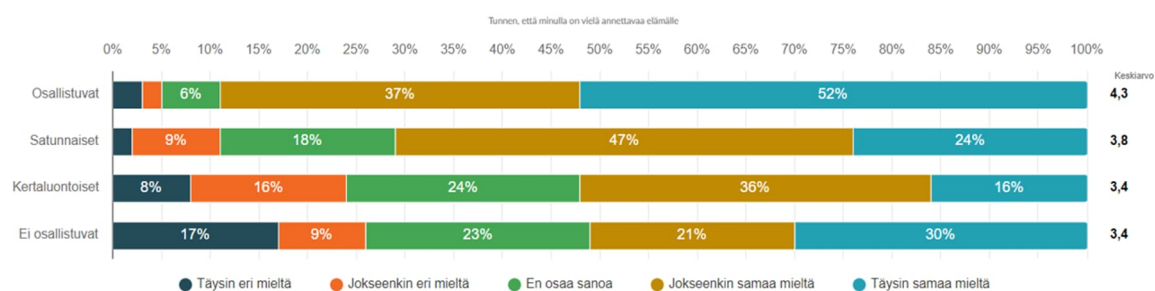
PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS



Kuvio 17. Tunnetko itsesi yksinäiseksi? (%).

Elämänlaadun ja harrastustoiminnan yhteys

Elämänlaatuun liittyvät kysymykset
Vastaajien määrä: 358



Heinolan ikäihmisten hyvinvointikyselyssä 2023 nähtiin yhteys elämänlaadun ja harrastustoimintaan osallistumisen välillä. Säännöllisesti toimintaan osallistuvat kokivat elämän merkityksellisemmäksi kuin osallistumattomat.

